

İşçinin onuru sermayeyi yenecektir!

İŞÇİNİN SESİ

Türk-İş'te birleş!
1 Mayıs'ta devleş!
Yıl:13, Sayı: 324, 11 Mart 1987

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBİN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBİN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKERÊN HEMÛ WELATAN YEKBİN!

KÜRT ULUSUNA AYRILMA HAKKI

Sömürgeci ordu yine Irak Kürdistanı'na girdi. Kampları bombaladı. Türkiye ve Irak Kürdistanı'nda büyük bir operasyon sürüyor. Burjuva gazeteleri önce operasyonu tam vermediler. Ama haber dış basında çıkınca bu kez gazeteler "tepeledik", "inlerini başlarına yıktık", "çembere, kıskaca aldık" manşetleriyle doldu.

Burjuvazinin, onun işgalci sömürgeci ordusunun Türkiye ya da Irak'ta Kürt halkını, PKK dahil hiçbir Kürt örgütünü değil "tepelemeye", ellemeye bile hakkı yoktur. "Vatan kurtaran aslan" pozunda burjuvazi gerçekte emperyalist emeller peşindedir.

Son birkaç yıldır Türkiye burjuvazisinin genel olarak Kürt sorununa ve Türkiye Kürdistanı'na bakışında, yanaşımında önemli değişmeler oldu.

Türkiye devlet tekelci kapitalizmi, Türkiye'de Kürt sorununu kendi çıkarları doğrultusunda "çözmek" için kolları sıvadı. Genel, çok yönlü bir saldırıya geçti. "3. Operasyon" bu genel saldırının önemli bir parçasıdır.

Mühendisin kaçırılması

13 Şubat'ta Irak Kürdistanı'nda bir Türk mühendisin kaçırılması 3. Operasyon'a giden yolun başlangıcı oldu.

Kaçırılmanın amacı hâlâ tam bir açıklığa kavuşmuş değildir. Eylemi KDP'nin mi, KYB'nin mi yoksa PKK'nın mı yaptığı konusunda yapılan uzunca spekülasyonlardan sonra İran ve Yunanistan ve daha sonra da İsveç çıkışlı haberlerle sorumluluk Celal Talabani'nin KYB'si üstünde kaldı.

İlk başta, kaçırmanın 200 PKK'lının Türkiye tarafından serbest bırakılması için yapıldığı ileri sürüldü. İsim listeleri yayınlandı. "Basit bir fidye isteme olayı olabileceği" de söylendi. Kaçıranların bıraktığı mektupta KYB'nin neler yazdığı bir türlü açıklanmadı.

En sonunda olayı KYB'nin üstlendiği ve Attila Çelikel'i, Türkiye'nin Kürtler üzerindeki baskısını protesto etmek için kaçırdığı ileri sürüldü. Buna göre KYB kaçırma olayı ile şu noktaları protesto ediyordu:

1. Türkiye'nin Kürtlerin varlığını inkar etmesi ve ulusal-kültürel haklarını gaspetmesi.

2. Binlerce Kürt'ün tutuklanmış olması, bunların öldürülmesi ve işkence görmesi.

3. Irak rejimiyle işbirliği yapılması ve Irak Kürdistanı'na saldırılması.

4. Türkiye Kürtleri'nin zorla göç ettirilmek istenmesi.

Ancak, bu açıklamanın yer aldığı gazetelerde çelişkili başka haberler de yazıldı.

Örneğin, KYB'nin açıklamasını veren 28 Şubat 1987 tarihli *Tercüman* şöyle diyordu:

"Bazı korsan Kürt radyolarının, 'Talabani'nin ve Barzani'nin Türkiye ile bir alıp vereceklerinin bulunmadığı, PKK eşkiyasına yardım etmedikleri' yolundaki haberlerin ise tamamen bir şaşırtmaca olduğu, ayrılıkçıların bu son açıklamaları ile bir kere daha anlaşılmıştır."

24 Şubat 1987 tarihli *Günaydın*'a göre ise Mesut Barzani şöyle konuşuyordu:

"Türk basınında bizimle ilgili olarak çıkan haberler asılsızdır. Kürdistan Yurtseverler Birliği de bu olaydan habersizdir. Esir Türk mühendisi Attila Çelikel'in kurtarılması için girişimlerde bulunacağım. Türk yetkililerin yardımcı olacağımızdan kuşku duymamaları gerekir. Kaçırılma olayını ben de dış radyolardan öğrendim. Türkiye ile aramızın açılmasını asla isteyemem."

Bu açıklamalar ortada bir bulanıklık olduğunu gösteriyor. Bu bulanık kaçırılma olayı ve ardından gelen, PKK'nın yaptığı belirtilen Uludere, Taşdelen köyü baskını, Türkiye ordusunun 3. Operasyonu'na yolu açmış ve Kürt sorununda önemli tartışmaları yeniden gündeme getirmiştir.

Türkiye burjuvazisinin Kürdistan planı

Türkiye burjuvazisinin, Türkiye'nin Ortadoğu'da oynamak istediği rol ve bunun içinde de Kürdistan'ın, hem içeriye hem dışarıya yönelik olarak tuttuğu yer konusunda kafası açıktır. Bu konu son tartışmalar sürecinde iyice netleşmiş, madde madde sayılır duruma gelmiştir. Sayılanları iki ana yönüyle bir bütün olarak ele almaya çalışalım.

1. Sömürge savaşı - olağanüstü hal - yapılması gerekenler:

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Sivil Olağanüstü Hal ve Savaş Hazırlıkları eski daire başkanı Hikmet Oğuş'un 25 Şubat 1987 tarihli *Tercüman'*-daki yazısı, burjuvazinin Türkiye Kürdistanı'nda ne yaptığını ve bölgede kendine biçtiği rolün ne kadar bilincinde olduğunu gösteriyor.

"Bugün Türkiye, Yakın ve Ortadoğu'da ... milli gücünün çok üstünde, dünya çapında, özellikle yakın çevresinde söz sahibi olabilir ve yetkili rol oynayabilir...

"(...)

" 'Toplumun sosyal, ekonomik ve politik bünyelerinden birine, ikisine veya üçüne içten veya dıştan yöneltilen bir tehdit varsa, OLAĞANÜSTÜ HAL VARDIR.' Olağanüstü hal, olağanüstü hal yönetimini ve olağanüstü hal konularının yürürlüğe konmasını gerektirir...

"(...)

"Öncelikle dağlık ve dağınık yerleşim merkezleri olan bölgelerde, dağınıklıktan en kısa sürede kurtulacak tedbirler alınarak, her türlü hizmetin vatandaşa yeterince ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Tehdide tabi veya maruz bölgelerde iç istihbarat ve istihbarata karşı koyma büyük önem taşır. Mahalli güvenlik kuvvetleri yanında çevik güvenlik kuvvetlerinin 24 saat harekete ve görev almaya hazır bulunacak şekilde teşkil edilmesi önem taşır. Her türlü arazi ve iklim şartlarında aksaksız ve yeterli bir İRTİBAT, hareket kabiliyeti esastır. Bölgeyi çok iyi bilen, bölgesel lehçe ve dili mükemmel bilen, özel eğitilmiş, özel yetenekli personel, hafif, seri ve etkili ateşli silahlar, araç gereçler, personel ve teçhizatın ana özelliklerini oluşturur. Nizami birlikler, nizami savaş içindir, gayri nizami savaş, bu tip savaşın gerektirdiği kendine has kuruluşta, ünitelerden oluşan güçler ister. Olağanüstü hal bölgesinde tek elden yönetilen, basit, hızla çalışan, hızlı sonuca ulaşan karakterde olağanüstü hal yönetimi esastır. ... Prensipler merkezce belirlenir, etkin bir denetim ve kontrol mekanizması işletilerek yönetimin meşruiyetinin devamı ve merkezi otoritenin etkinliği korunur.

"Olağanüstü hal yaşanan hududa yakın bölgemizde daha çok yetkilerle donatılmış kendine has bir yönetim biçimi ve özel güvenlik güçleri oluşturulması, iç ve dış istihbarata ve istihbarata karşı koyma faaliyetlerine büyük ölçüde ağırlık verilmesi uygun ve gerekli görünmektedir."

Bu yazıda dile getirilen görüşlerin, özlemlerin, bazı yan fikirlerin eklenmesi ya da çıkarılmasıyla, ama temelde aynı olarak birçok yerde yinelendiğini görüyoruz. Örneğin, Mardin valisi Ergun Gökdeniz şöyle yazıyor:

"Gerilla hareketine karşı düzenli ordu ile gerçekleştirilecek bir operasyon, ancak bir gözdağı verme niteliğinde yarar sağlar. ... Gerilla öbür mahalleye kaçarsa biz oraya müdahale edemiyoruz. Dolayısıyla bu tür olaylara düzenli orduyla müdahale, bizi kesin sonuca götürmez." (*Tercüman*, 3 Mart 1987)

2. Ekonomik-sosyal önlemler

Askersel-polisiye önlem ve düzenleme önerilerinin yanısıra önerilen ekonomik-sosyal önlemler de özellikle GAP projesine dayandırılarak şöyle dile getiriliyor:

"Güvenlik önlemlerinin yanısıra hedef, sosyal ve ekonomik kalkınma seferberliğidir.

"(...)

"Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetici kademelerinin de son zamanlarda çeşitli konuşmalar ve toplantılarda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısını güçlendirecek çalışmalara önem verilmesi, askeri tedbirler yanında bölge insanına daha iyi yaşama koşulları sağlanması yolunda görüşler dile getirmesi üzerine, gözler GAP'a döndü.

"(...)

"Türkiye'nin öteki bölgelerinde kamu ihaleleri kapsamında iş yapan müteâhhitlere açılan ödenekler, tamamladıkları işin ancak yüzde 40'ını karşılarken, GAP çerçevesinde yapılan işlerde bu oran yüzde 80'e kadar yükseltildi." (*Hürriyet*, 3 Mart 1987)

Tercüman'da Taha Akyol da Türkiye Kürdistanı'nın ekonomik gelişme temelinde entegrasyonunun nasıl olacağını kendince şöyle özetlemiş:

"Yarı gelişmiş bir ülke olarak Türkiye'de hâlâ kabile kalıntıları vardır. Milli çapta entegre olmamış, kapalı, içine dönük alt-kültürler mevcuttur. Ekonomik ve sosyal gelişme bu yapıları kırmakta, dağıtmakta ve ortaya bir boşluk çıkarırken, istikbalde meydana gelecek yapıyı da haber vermektedir: İnsanlarımız bu dar kabile ve alt-kültür kalıplarından kurtularak birbirleriyle daha çok temasa gelecekler, fertlerin menfaati milli ekonomiye daha çok bütünleşecek ve bu daha fazla bütünleşmiş yapı, ortak, yani milli şuuru güçlendirecektir.

"İstanbul'daki bir firmanın iflasından onun Eruh'taki, Uludere'deki bayii de zarar görecekse, menfaatlerimiz müşterekleşiyor demektir! Bölgeyle birlikte, bütün Türkiye için bir ortak menfaat kaynağı olacaksa ve nüfus hareketleriyle insanlarımız dar kalıpları kırarak daha fazla biraraya geleceklerse, GAP, Türkiye'nin birliğinde çok önemli bir merhale olacak demektir." (*Tercüman*, 1 Mart 1987)

GAP, Türkiye Kürdistanı'na yönelen yatırımlar ve bunlara ek olarak planlanan asker-öğretmenler gibi uygulamaların tümü, burjuvazinin bu entegrasyonunu hızlandırmaya yönelik politikasının değişik yönlerini oluşturuyor. Görülüyor ki burjuvazinin kafasında bu konuda da en ufak bir bulanıklık yoktur.

Burjuvazinin işbölümü

Burjuvazinin bu berraklığı yanı sıra, kendi arasında özde hiçbir ayrılığı da yoktur. Biçimsel ayrılıklar ise tamamlayıcı rol oynamaktadır.

Örneğin, Rahşan Ecevit, "köy korucuları sistemi kaldırılsın" derken "hızla köy-kent uygulamasına geçilsin" önerisi yapıyor. Bunu, Hikmet Oğuş'un "öncelikle dağlık ve dağınık yerleşim merkezleri olan bölgelerde, dağınıklıktan en kısa sürede kurtulacak tedbir alınarak, her türlü hizmetin vatandaşa yeterince ulaşabilmesi sağlanmalıdır" görüşüyle birlikte düşünürsek, önerinin neye hizmet ettiği açıktır.

SHP'ye gelince. Milletvekili İbrahim Ural, "korucular kaldırılsın, yerine sivil polisten oluşacak anti-terör timleri kurulsun" diye öneriyor! SHP'nin daha "sol" milletvekilleri ise, "bölücülere" karşı operasyonları alkışlarken, Kürdistan'da yapılanları daha yenir yutulur duruma getirme işlevini yürütüyorlar. Ceylanpınar'daki işkence "iddialarını" inceliyorlar! Adamın kafası kesilirken parmağındaki kıymığa pansuman yapıyorlar.

Burjuva köşe yazarları arasında bugüne kadar operasyonlara alkış tutmayan ve de akıl öğretmekten öteye geçen bir fikir ileri süren tek kişi çıkmadı. "Aman ordu yıpranmasın", "aman halkla ordunun arası açılmasın", "aman Batı gücendirilmesin", "aman halk küstürülmesin" demekten başka laf edene rastlanmıyor.

İşçi sınıfımızın tutumu bambaşkadır. Toplumun sonuna kadar, ikircimsiz, kararlı demokrat tek sınıfı olan işçi sınıfı, Türkiye'de yaşayan Kürtlerin ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı dahil, tüm Kürtlerin kendi yazgısını kendi belirlemesini savunuyor. Burjuvazinin barbar saldırılarını lanetliyor!

Özkan Toprak

İŞÇİNİN SESİ
Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 513 London, N16 5QB ■ Baskı. Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İşçi cenneti Adana

Bir yanda pamuk tüccarları, SA imparatorluğu adeta bütün şehrin üzerine çöreklenmiştir.

Sanayi ağırlıkta. Tekstil ve dokuma fabrikaları bulunuyor. Bunun yanı sıra, Malatya'dan sonra ikinci modern yapı olan Tekel sigara fabrikası ve yan işletmeleri, tütün bölümleri var.

Tekel sigara fabrikası iki vardiyalı ve yaklaşık 1600 işçi çalışıyor. Ayrıca devrimci geleneği olan bir fabrika. Faşistler burada uzun süre barınamadılar. Devrimci durumun yaşandığı dönemlerde çok sık direnişler yapıldı. MC döneminde faşistleri fabrikadan atmak için, gözaltına alınan devrimcilerin geri bırakılması için, iyi bazı tutumları olan Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul'un öldürülmesinde, Tekel, şalteri indiren ilk fabrikalardandı.

Geçenlerde bu fabrikanın işçileri sendikaya tabanın varlığını, sözleşmelerde tabanın isteklerinin savunulması gerektiğini hatırlatan, isteklerini sıralayan bir mektup yazmışlar. Bazı sendikacılar bu konuda imalı suçlamalarda bulundular. Olayı yakından bilmiyoruz ama biz bu fabrika işçilerinin öyle bir mektup yazmasına hiç şaşırmadık.

Zengini çok zengin, fakiri çok fakir olan Adana halkı, ekonomik bakımdan keskin çizgilerle ayrılmıştır. Şehre şöyle bir bakıldığında, işçi semtleri ve burjuvaların oturduğu yerler net olarak farkediliyor. Kocaman işçi bloklarının yükseldiği kooperatif evlerinin olduğu Emek Mahallesi 1980 yılında bu en az on katlı blokların çatısında dumanı bütün şehirden görülebilen lastik tekerler yakıldı. Yine aynı bölgede korsan eylemler halkı, ya faşistlerden yana, ya da devrimcilerden yana kesin tavır koymaya itmişti. Hergün militan eylemler, silahlı çatışmalar yaşandı. Özellikle fabrikalarda ve emekçi mahallelerinde kadınlar da bu eylemlerde aktif yer aldılar. Polisin ve askerin önüne durdular, devrimcileri teslim etmediler, ev aramalarında karşı çıktılar, devrimcilerle birlikte tavır koydular.

Yazın kavurucu sıcağında zenginler İstanbul'da ya da başka yerde yazlık evlerindedir İşçiler iki ya da üç vardiyalı çalışmaya devam ederler. Serinleyebilecek ne deniz, ne de bir esinti var. Doğa yapısı gerçekten kavurucu. Bu yüzden Çukurova denir. Üç-beş kuruş biriktirebilen Toroslarda sıralanmış yaylalara çıkarlar. Bürücek, Namrun, Tekir yaylaları, bir de Osmaniye'nin yaylası, Zorkun gibi yerler...

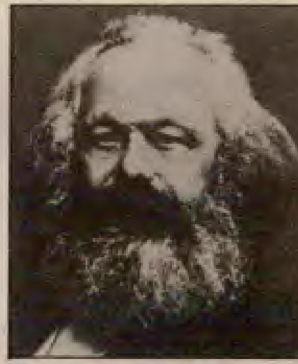
İşçi cenneti olması, Adana'nın geleceğini çok umut verici kılıyor. Genelde Türk-İş'e bağlı Teksif ve Tekgıda-İş yetkili. Fabrikalar kolay örgütlenebilecek şekilde. Fabrikaların önünde konvoy halinde işçi servis otobüsleri ve Kiremithane, Yavuzlar, Narlıca, Hürriyet ve Emek gibi işçi semtleri.

Gençler yüksek öğrenim için başka büyük şehirlere giderler. Adana'da tıp fakültesi (az kapasiteli) ve mühendislik gibi çok az sayıda bölüm var.

Örgütlenme daha çok işçi semtleri ve fabrikalara yönelik. TKP, işçi komiteleri ağırlıktaydı. TKP operasyonunda ve diğer devrimcilerin tutuklanmasında fabrikalar çok sık basıldığından (asker-polis), işçiler o dönemin deneyimlerinden çok dersler çıkardılar. Patladığı zaman en fazla ses gelecek yerlerden biridir Adana.

Fatma Güleryüz

Kahraman Paris Komünü yüzonaltı yaşında

Karl Marks'ın ölümünün yüzdördüncü yıldönümü

MARKS'IN VE KOMÜNCÜLERİN İZİNDE!

Proletaryanın devrim ve komünizm kavgasının yaşlanmayan militanı Karl Marks, 15 Mart 1883 tarihinde öldü. Savaş çağrısı her geçen gün daha güçlü olarak dünya işçi sınıfı saflarında yankı bulan büyük önderi sevgi ve saygıyla anıyoruz.

Marks, *Gotha Programının Eleştirisi*'nde şöyle yazıyordu:

"Kapitalist ve komünist toplum arasında, birinden diğerine devrimci dönüşüm dönemi yer alır. Bu döneme de, devletin, *proletaryanın devrimci diktatörlüğünden* başka birşey olmayan, siyasal bir geçiş dönemi denk düşer."

1871'in 18 Mart'ında Paris proletaryası, silah sesleri ve barut kokuları arasında ayaklandığı zaman, işte bu amaca yönelmiş, Paris Komünü'nü kurmuştu.

Paris Komünü'yle dünya, proletaryanın ucuz, çabuk, basit devletiyle, proletarya diktatörlüğüyle *ilk kez* yüzyüze geliyordu. Komüncülerin kısa sürede gerçekleştirdiklerini, Marks, 12 Nisan 1871'de Kugelman'a yazdığı mektupta ele aldı:

"Benim *18. Brumaire*'in son bölümüne bakarsan göreceksin ki, orada, Fransız devriminin bir dahaki girişiminin artık, önceden olduğu gibi bürokratik-askeri makineyi bir elden başkasına geçirmek değil, onu *parçalamak* olacağını söylüyorum. Bu, kıtadaki her gerçek halk devriminin ön koşuludur. Bizim Paris'teki partili yoldaşlarımızın yaptıkları da budur."

Marks ve Komüncüler, teori ve pratik birbiri içine girmiş bir bütündür.

104. ölüm yıldönümünde Karl Marks'ı, 116. yıldönümünde Paris'in kahraman komüncülerini anarken, Marksizmin savaşkan yolundan, komüncülerin izinden Türkiye devrimine yürüyoruz.

İşçinin Sesi

Sola zarar burjuvaziye yarar verir

İşçinin Sesi'nin geçen sayısında (sayı:323) Z. Baylan imzalı bir mektup yayınlandı. Mektup sahibi aynen şöyle yazıyor:

"...Şimdi 'Sovyetler Birliği devrimi engelliyor' mantığınıza şu soruyu sormak gerekir: Nasıl engelliyor? Kızıl Orduyla devrim ihraç etmiyor diye mi?"

Z. Baylan'ın mantığı oldukça ilginç geldi bana. Aynı mantıkla yazarın günlük yaşamında pekçok probleme karşı karşıya geldiğini sanıyorum.

Örneğin, Baylan tiyatroya gitmiş ve oyun esnasında çekirdek yiyor. Yanındaki eğilip yavaşça, "Duymamı engelliyorsunuz ve dikkatimi dağıtıyorsunuz" diyerek ikaz ediyor. Z. Baylan sahip olduğu bu mantıkla herhalde şöyle cevap verecektir: "Nasıl engelliyorum? Sahneye çıkıp ben konuşmadığım için mi?"

Oysa biliyoruz ki "çekirdek yemenin" karşıtı burada, "çekirdek yememektir". Neden ve sonuç ilişkisi bunlar arasındadır. Sahneye çıkmak bu ilişki kapsamına girmez.

Hepimiz hatırlarız, devrimciler "kahrolsun ABD emperyalizmi" diye bağırdığında, sağcılar "ne yani, ABD'nin kucağından kalkıp Sovyetler'in kucağına mı oturalım" diye karşı çıkarlardı. Tabii bu onların bilerek yaptıkları bir mantık çarpıtmasıydı. ABD emperyalizmine bağımlılığın karşıtı Sovyetler'in "kucağına düşmek" olarak gösterilince, sonuç böyle oluyordu. Hatta Maocu çevreler bu görüşle kalkıp, "ne Amerika ne Rusya!" sloganını öne sürdüler.

Oysa çok basit olarak biliniyor ki ABD emperyalizme bağımlılığın karşıtı, ABD emperyalizmine bağımlı olmamaktır.

Konumuza dönersek, Sovyetler'in devrimi engellemesinin karşıtı, devrimi engellememesidir. Bunun ne olduğunu *İşçinin Sesi* editörü yazıya "not" olarak belirtmiş. Yoksa Türkiye'de devrim yapmak, Kızıl Ordu göndermek değil!

Türkiye burjuvazisi Z. Baylan'ın mantık inceliğini kavrayıp, saldırıyı bu mantıkla yürütse, kimbilir yarınki *Tercüman* gazetesinin sekiz sütun üzerine manşeti şu olacaktır: "TKP — *İşçinin Sesi* Sovyet Kızıl Ordusu'nun Türkiye'de devrim yapmasını istiyor.!"

Öyle ya *İşçinin Sesi*, "Sovyetler Türkiye devrimini engelliyor" diyor.

Ne kadar komik oluyor değil mi? Şimdi ben Baylan'ın böyle bir mantık ile (ya da mantıksızlık) doğruya varmasının olanaksız olduğunu ve böyle bir mantığı sol çevrelere taşımaya çalışmasının sola zarar ve burjuvaziye yarar vereceğini söylesem acaba Z. Baylan bana: "Neden zarar veriyor muşum? *İşçinin Sesi* gazetesini ben çıkartmıyorum da ondan mı?" diye soracak diye çok korkuyorum.

D.M., Londra

Çalışma Bakanı Türk-İş'in 2 saatlik iş durdurma kararını "harp" diye niteledi

Demek ki "harp" hazırlığı gerek

İşçi sınıfının savaşımını engelleyen yasaklar sınıfta yaygın ve derin öfke yaratmıştır. İşçi sınıfının bu yasakçı yasaları değil iki saatliğine delmek, kırıp parçalama isteği, her tür eylemi başarıya götürecek yeteneği, deneyimi ve yetişkinliği vardır.

İşçi hareketinin Netaş greviyle girdiği yeni aşama, dalga dalga yayılarak, adım adım yükselerek, hatta birden sıçrama olasılığı içinde ilerliyor.

Derby grevi sürüyor. Netaş işçileri dayanışma fonunun ve ellerindeki erzakın bir bölümünü Derby grevcilerine aktardılar, bir bölümünü de çeşitli grevcilerle dayanışma için ayırdılar. Netaş işçileri sınıf dayanışmasını sürdürüyorlar.

Bu arada çok sayıda grev kararı alındı. Kula'da, İzmir Kauçuk Sanayi'nde ve Kocaeli Polikimsan'da grevler başladı. Yapı Kredi Bankası'nın 9400 işçisi yakalarına "birliğimiz gücümüzdür" yazılı rozetler takarak eylem yaparken, İETT şoförleri İETT Şartnamesi'ni uygularken, Topkapı Türk Elektronik'te 400 işçi yemek boykotu yaptı. Her gün yeni grev kararları, eylemler fışkırıyor. Türk-İş Başkanlar Kurulu da 2 Mart'taki toplantısında 2 saatlik iş bırakma kararı aldı.

Bu karar üzerine Çalışma Bakanı'nın dedikleri, burjuvazinin ne denli ikiyüzlü, sahtekar ve iblis olduğunu çok güzel sergiliyor. Bakan, isteklerini 10 Şubat'ta verdiler "beklemeden" hemen eyleme geçiyorlar diye yakınıyor. İnsaf doğrusu, daha ne kadar beklenecek? Kronometre tıklamaya 10 Şubat'ta başlamıyor. Bunu kendisi de biliyor ama ikiyüzlüce çarpıtma yapıyor.

Sonra, bakan bir süredir "ben"den başka söz etmez oldu. Devlet ve ANAP hükümeti iflas edince, "ben" diyerek, "kişi" olarak, yani sahte kimlikle çıkıp devleti ve hükümeti temize çıkarmaya çabalıyor. Ama bu tür çıkışların da sökmeyeceğini anlamış ki, burjuvazinin tipik iblisliğiyle, iş durdurma kararını "harp" olarak niteliyor. Bu çok öğreticidir. Kararın üzerinde biraz duralım.

Mantıksal sonuca hazırlıklı olmak

Bu eylem bütün işkollarında uygulanacaktır ama konan amaca ulaşıncaya kadar olmayan, süresi belli bir iş durdurma olduğu için genel grev değil, bir uyarı direnişidir. Ancak bu bile yasal değildir. Yasa dışı bir eylem kararı alındı.

Genel grev bambaşka bir olaydır. Bu karar genel grev değildir. Ama tarihten genel greve ilişkin bir örnek aktarmak istiyoruz.

1902'de Belçika'da bir genel grev olmuş. Genel oy hakkı için 300 bin işçi genel greve çıkmışlar. Ancak ordu işçilere ateş açınca ve bu arada genel oy hakkı parlamentoda reddedilince, grevi çağıran İşçi Partisi hemen geri adım atıp, genel grevi durdurmuş. Bu olay üzerine o tarihlerde *Iskra* şöyle yazmış:

> "Sosyalist proletarya, çabuk başarı uğruna devrimci ilkeleri feda eden oportünist taktiklerden doğan pratik sonuçları görecektir. Proletaryaya bir kez daha kanıtlanmış olacaktır ki, eğer o, düşmana karşı kullanılan siyasal basınç yöntemlerini mantıksal sonucuna götürmeye hazırlıklı değilse, bu yöntemlerin hiçbiriyle amacına ulaşamaz." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.11, 149 nolu dipnot, s.504)

Burada çok önemli bir ipucu vardır: *Siyasal basınç yöntemlerini mantıksal sonucuna götürmeye hazırlıklı olmak*. Demek ki, bir eylemin düşmanda yaratacağı tepkiyi, bu tepkiye işçinin yanıtını, yani eylemin tırmanışını hesaba katmak gereklidir. Eğer eylemin tırmanabileceği düzeylere yeterli hazırlık yoksa, sırf bu nedenle işçiye geri adım attırmak, işçiyi yenilgiye sürüklemek olanaklıdır.

Hele ki Türkiye gibi bir ülkede bunu iyi anlamak canalıcı bir önem taşımaktadır.

Hele ki Türkiye

Emperyalist ülkelerde bu tür iş bırakma gibi eylemler barışçıl geçebilir. Oralarda batı tipi burjuva demokrasisi emperyalistlik olgusu temelinde ayakta durmaktadır. Dolayısıyla emperyalist burjuvazi işçi sınıfıyla sorunlarını çeşitli uzlaşmalarla yatıştırabilmektedir. Onun bu manevra alanı vardır.

Ama emperyalist ülkelerde bile işçi sınıfının topyekun eyleme çıktığı durumlarda gerilim hep yüksek olmuş, batı tipi demokrasinin örtülediği burjuva diktatörlüğünün tüm baskı ve saldırı aygıtları hazırolda, yedekte bekletilmiştir. "İcabında" işçilere saldırıya geçilmiştir.

Türkiye'de ise durum bambaşkadır. Kapitalizm emperyalistleşme aşamasına geldi ama emperyalistleşemiyor. Burjuvazi sınıf çelişkilerini çeşitli ödünlerle, uzlaşmalarla geçici olarak yatıştırma olanaklarını elde edemiyor.

Son yıllarda açmaz daha da büyümüştür. Sınıf çelişkileri derinleşmiş, toplumu adeta uçurumla düşman kamplara yarmıştır. Burjuvazi artık 1961 Anayasası'nın güdüklüğüne bile demokrasiye bile tahammül edemiyor, kabus gözüyle bakıyor.

Burjuva demokrasisi Türkiye'de açıkça, hiçbir örtüsüz, burjuvazi için demokrasi, işçiler emekçiler için diktatörlüktür. Nitekim bakanın eylemi "harp" olarak nitelemesi bu olguyu çok güzel gösteriyor.

İki saatlik iş bırakma gibi toplu bir eylem batıda bile gerilimsiz, hatta zaman zaman çatışmasız geçmezken, böyle bir eylemin Türkiye gibi bir ülkede mantıksal sonuçlarının ne olabileceğini, nerelere tırmanabileceğini düşünmek zor değildir. Buna hazır olmak gereklidir.

Gereken hazırlık

İşçi sınıfının savaşımını engelleyen yasaklar sınıfta yaygın ve derin öfke yaratmıştır. İşçi sınıfının bu yasakçı yasaları değil iki saatliğine delmek, kırıp parçalama isteği, her tür eylemi başarıya götürecek yeteneği, deneyimi ve yetişkinliği vardır.

Öte yandan yasal olmayan bir eylem kararı alındı. Bakan eylemi "harp" olarak niteledi. Demek ki bu eylemin hazırlığını, yürütümünü yasal çerçevede sınırlamak, değil mantıksal sonucuna, mantıksal başlangıcına bile ters düşer.

Başta da belirttik, her türlü siyasal basınç yöntemi ancak mantıksal sonucuna götürmeye hazırlıklı olunursa amacına ulaşabilir. İşçi sınıfı buna kafaca çoktan hazırdır. O zaman bu eylemin olası mantıksal sonucuna karşı ciddi örgütsel hazırlık yapılmalıdır. Çeşitli illerde oluşturulan eylem komiteleri yeterli değildir. Her fabrikada işçiler örgütlenmelidir. Bu örgütlenmeler, ordunun, çevik kuvvetlerin vb. olası saldırılarına karşı tedbirlerini almalıdır.

Netaş'ta işçiler yasaları deldiklerinde polis çoğu kez görmemezlikten geldi. Neden? Karşısında birlik içinde, telefon santralı gibi örgütlü, kararlı militan Netaş işçisi vardı. Bölge öyle ki, orada bir çatışma çıksa çevreden işçiler, halk akın akın gelir Netaş işçilerinin yanında çarpışırdı. İstanbul işçisinden, Türkiye işçisinden hatta dünyadan Netaş'a aktif destek yağardı. Ve Netaş'ta çakılan kıvılcım tüm tarlayı ateşe verirdi. Bu nedenle çatışmadan kaçındılar.

İki saatlik iş durdurma da çatışma çıkmadan bitebilir mi? Aynı mantıkla, o da çatışmasız bitebilir. Ama aynı mantıkla düşünülebilmesi için, bu kez bir genel direniş düzeyinde, direnişin doğurabileceği her türlü mantıksal sonuca örgütsel hazırlık yapılması gerekir. O zaman düşman ne yaparsa yapsın, başarı kesindir.

Son bir nokta ekleyelim.

Açık tartışma-eylemde birlik

Son sıralarda sendikal birlik fikri önemli bir galibiyet kazandı ama geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi buna karşı çabalar da durmuş değildir. Örneğin şimdi de "sendikal demokrasi" adına, ülke çapında sendikaları yerel düzeye indirgeme, yerel sendikacılık gibi "parlak" fikirler savunuluyor. Militanlıkla birlik karşı karşıya konuyor, vb. Ve bu çabaların gerek Türk-İş içinde, gerekse dışında sendika yönetimlerinde uzantıları var.

İsteyen, istediği görüşü savunsun ama geniş çaplı bir eylem söz konusudur. Bu eylemde işçi sınıfının birliğini bozmak "fikir farklılığı" çerçevesine girmez. Eylemde işçi sınıfının birliğini bozmak grev kırıcılığı çerçevesine girer.

Bu nedenle eylemi beğensin, beğenmesin tüm sendika yönetimleri eyleme katılmakla yükümlüdürler, sorumludurlar. Eylemin eksikleri önce ve sonra eleştirilebilir ama eylemde sınıfın birliği bozulamaz. Disiplinsiz sınıf savaşı olmaz!

Çalışma Bakanı bir bakıma haklıdır. Bir "harp" söz konusudur. Onun çarpıtması başka bir noktada yatıyor. "Harbi" açan burjuvazidir, o bunu çarpıtıyor. Burjuvazi hem işçi sınıfını iliğine kemiğine dek sömürüyor, hem sınıfın değil sömürüyü kırma, sömürüyü azaltma savaşına bile kelepçe vurmak istiyor. Yani yalnızca "harp" değil, kalleşçe bir "harp" yürütüyor. Buna karşı işçi sınıfımız da burjuvazinin davetini kabul ediyor, savaşı yükseltiyor.

Cemile Çakmak

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

Ulusal çıkarları savunarak ulusun önderi olmak mı dediniz?

Haydar Kutlu, işçi sınıfının toplumsal kavgada önderliği ele geçirmesi konusunda şunları söylüyor:

"Tekelci sermaye, uluslararası finans-oligarşisi ile sıkı bağ içinde bizim gibi ülkelerde ulusun iradesini hiçe sayıyor. Onu yokolmaya sürüyor. Bu durumda işçi sınıfı *ulusal çıkarları, genel ulusal amaçları kararlı bir biçimde savunan*, ulusal sorunların çözüm yolunu gösteren bir sınıf ve hatta tek sınıf olarak ortaya çıktığında ulusun gözünde büyük bir saygınlık kazanıyor.

"(...)

"*Komünist Manifesto*'da şöyle deniyor:

" 'Proletarya her şeyden evvel politik egemenliği ele geçirmek, ulusun öncü sınıfı olmak için ayağa kalkmak, kendisini ulus haline getirmek zorunda olduğundan, bu kadarıyla onun kendisi, sözcüğün burjuva anlamında olmamakla birlikte ulusaldır.'

"Burjuvazi tarihsel olarak 'ulusun önderi olma' özelliğini yitirmiştir. Ama bu demek değil ki, her ülkede bu rolü, bu iddiada bulunmayı kendiliğinden terkedecektir. Proletarya ulusun önderi sınıf olma rolüne yükselemezse, burjuvazi, şövenizmle ve ulusal ve sosyal demagojilerle kendini önder göstermeye, halkı kandırmaya devam edecektir." *(Demokrasi Savaşı ve TKP)* (abç)

Haydar Kutlu, bir başka yerde *Manifesto*'dan aynı alıntıyı şöyle kullanıyor:

"Marks ve Engels şunu belirtiyorlar: 'Proletarya herşeyden önce politik egemenliği ele geçirmek, ulusun öncü sınıfı olmak için ayağa kalmak, kendisini ulus haline getirmek zorunda olduğundan, bu kadarıyla onun kendisi, sözcüğün burjuva anlamında olmamakla birlikte, ulusaldır.' Eğer, Türkiye işçi sınıfı bu *ulusal misyonu* yüklenebilirse ve bunun gerektirdiği politika ve programla donanabilirse tarihin sunduğu bu eşsiz fırsat (*ulusun önderi olma fırsatı*) değerlendirilebilir." (H. Kutlu, "Marksizm ve Yaratıcı Arayış", *Yeni Çağ*, Eylül 1986) (abç)

Daha yazının başında okuyucuyu sıkmayı göze alarak verdiğimiz bu alıntılarda öne sürülen ve Marks'a dayandırılan fikir şudur: İşçi sınıfı, ulusal çıkarları ve amaçları kararlı biçimde savunursa, ulusun önderi olur!

Oysa hem yukarıdaki alıntıda, hem her yerde, Marks ve Engels, Haydar Kutlu'nun onlara söyletmeye çalıştığının tam tersi birşey söylemektedirler: Sınıf savaşımı öncelikle bir ulusun içinde geçtiğinden, ilerici sınıf, *kendi sınıf çıkarını* toplumun (ulusun) çıkarı durumuna getirmeli, toplumu *kendi sınıf çıkarları çevresinde* toplamalıdır.

Biri, ulusal çıkarları savunmak, öteki kendi sınıf çıkarlarını toplumun çıkarı yapmak diyen bu iki fikir, iki ayrı dünyadır.

"Kendi sınıf çıkarlarını toplumun çıkarı yapmak" fikrini Marks ve Engels, *Manifesto*'dan önce, kapitalizmin gelişmesinin başlarında, burjuvazi için getirmişlerdir.

Örneğin, 1847'lerde Almanya'da büyük bir işsizlik ve yoksulluk vardır. Marks ve Engels, bu yoksulluk nasıl yenilecek diye soruyor ve şöyle yanıtlıyorlar:

"Yalnızca *bir* yolu vardır. *Bir* sınıf, tüm ulusun ayağa kalkışını *kendi* ayağa kalkışına, tüm öteki sınıfların çıkarlarının karşılanmasını *kendi* çıkarlarının karşılanması ve geliştirilmesine bağımlılaştıracak denli güçlenmelidir. Bu *bir* sınıfın çıkarı o süre için ulusal çıkar durumuna ve bu sınıf o süre için ulusun temsilcisi durumuna gelmelidir." (F. Engels, "Almanya'da Anayasal Sorun", 1847, Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.6, s.85)

Almanya'da bu sınıf o gün için burjuvazidir. Böyle olduğu ve burjuva toplumundan söz edildiği için, "tüm ulusun" ayağa kalkmasından da söz edilebiliyor. Oysa, burjuva toplumu içinde işçi sınıfı tüm ulusun değil, ancak sömürülen emekçi sınıfların başına geçebilir.

Manifesto'da Haydar Kutlu'nun nedense almayı unuttuğu bazı satırlarla birlikte alıntıyı bir daha okuyalım:

"Proletarya'nın burjuvaziyle kavgası, özde değil ama biçimde, *ilk önce* ulusal bir kavgadır. Her ülkenin proletaryası tabii ki önce kendi burjuvazisi ile hesabını görmelidir.

"(...)

"İşçilerin vatanı yoktur. Sahip olmadıkları birşeyi onlardan alamayız. Proletaryanın herşeyden önce siyasal üstünlüğü elde etmesi, ulusun önder sınıfı olmak üzere yükselmesi, kendisini ulus yapması zorunlu olduğundan, bu kadarıyla o, sözcüğün burjuva anlamıyla olmasa da, ulusaldır." (*Manifesto*) (abç)

Proletarya, bilinçlendiği ölçüde, şu ya da bu fabrikada, şu ya da bu işkolunda, şu ya da bu bölgede işçilerin yürüttüğü kesimsel kavgalar genelleşir ve ülke çapında sınıf savaşımı durumuna gelir. Proletaryanın sınıf savaşımını yürüttüğü alan, öncelikle hükümetin burjuvazinin elinde olduğu ulusal devlet sınırları içindeki alandır. İşte bu nedenle, gerçekte değil görüntüde, özde değil biçimde, sınıf savaşımı ulusaldır. Belli bir ulusun sınırları içindedir.

Menşevikler, "proletarya ulusal çıkarları savunarak ulusun öncüsü olur" diyerek, *Manifesto*'nun "kendi sınıf çıkarlarını toplumun yapmak" fikrini çarpıtıyor ve başaşağı çeviriyorlar.

Yanlış yazmışlar! İşçilerin vatanı olmaz mı?

Resmiler bu çarpıtmayla birşey daha yapmış oluyorlar. *Manifesto*'nun en ünlü cümlelerinden, Marksizmin temel taşlarından olan, *işçilerin vatanı yoktur* fikrini de kaldırıp atmış oluyorlar.

"İşçilerin vatanı yoktur" doğrusu, Marksizme *Manifesto* ile girmemiştir. Bu fikir, *Manifesto*'dan önce Fransa'da, Almanya'da çıkan yayınlarda da vardı. *Manifesto*, noktayı koymuştur.

"Vatan" ve "ulus" *burjuvazinin tarihsel çıkarıyla* bağlı kavramlardır. Dolayısıyla, "vatan" ve "ulus" fikirleri, burjuvazinin çıkarı (ulusal çıkar) fikriyle bağlıdır. Uluslararası alanda kapitalist devletlerin, "ulusal çıkar", "ulusal amaç" diyerek birbirinin gözünü oyması da bu nedenledir.

Proletarya, kendisi için sınıf olmadığı, ayrı sınıf olduğu bilincine varmadığı sürece, *"ulusal sınıf devleti"*, yani burjuva devleti, ona "vatan", "kendi devleti" gibi gelir. Oysa bu, burjuvazinin *kendine kurduğu* vatandır. Sınıfın bilinci yükseldikçe, bu aldatmaca aşılır.

Aldatmaca aşılır ama sınıf savaşımının yürüdüğü ulusal çerçeve yerinde durur. Proletarya sınıf bilincine tam erdiğinde, siyasal erki almaya yöneldiğinde de, bu kavgayı *önce* belirli bir ulusun, devletin sınırları içinde verir. *Önce* ulusal sınırlar içinde yönetici sınıf olmayı hedeflediğinden, "ulusal" bir müfrezedir.

Bu anlamda, proletaryanın tabii ulusal bir görüntüsü vardır. Ancak proletarya ulusal değil, enternasyonalist bir sınıftır.

Kaldı ki, dünya kapitalist ekonomisinin bugünkü gelişme düzeyinde, işçi sınıfının savaşının öncelikle kendi burjuvazisine karşı olma, "ulusal" olma niteliği de giderek erimektedir. Bugünkü üretim güçleri ve ilişkileri düzeyinde bu tanımlama dar gelmektedir. Bunun böyle olacağını Lenin görmüş ve şöyle demiştir:

"Gelişen kapitalizm, ulusal sorunda iki tarihsel eğilim tanımıştır. Birincisi, ulusal yaşamın ve ulusal hareketlerin uyanması, tüm ulusal baskıya karşı savaşım ve ulusal devletlerin yaratılmasıdır. İkincisi, uluslararası ilişkinin sıklığının her biçimde gelişmesi ve büyümesi, ulusal sınırların parçalanması, genelde ekonomik yaşamın, siyasetin, bilimin vb., yaratılmasıdır.

"İki eğilim de kapitalizmin evrensel yasasıdır. Gelişmesinin başlangıcında birincisi ağırlıktadır, ikincisi sosyalist topluma dönüşümüne doğru ilerleyen olgun kapitalizmi karakterize eder. Marksistlerin ulusal programı, iki eğilimi de dikkate alır ve birincisi, ulusların ve dillerin eşitliğini ve bu çerçevede imtiyazların kabul edilmezliğini... savunur. İkincisi, enternasyonalizm ilkesini ve proletaryanın burjuva ulusçuluğuyla, hatta onun en incelmiş biçimiyle bile, zehirlenmesine karşı uzlaşmasız savaşımı savunur." (Lenin, "Ulusal Sorun Üzerine Eleştirisel Değinmeler", *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.20, s.27)

Demek ki, kapitalist gelişimin başlangıcında, kendi içinde üretim yapan küçük birimleri birleştirerek ve büyüterek tek bir pazar, tek bir ulusal devlet yaratma döneminde, ilerici işlev gören bir uluslaşma, ulusallaşma çizgisi vardır. Bu dönemde, "ulusal sınır" büyük bir aşama, büyük bir ilerlemedir.

Emperyalizm aşamasında ise bu ulusal sınırlar, başta burjuvazinin kendisine yetmez olmuştur. Dolayısıyla, kapitalizmin yaygınlaşıp derinleşmesi oranında ulusal çerçeve, ulusal özellikler silikleşmektedir. Çünkü kapitalizmin gerek duyduğu pazara, ulusun ve devletin sınırları yetmez olmaktadır.

İşte, Lenin'in sözünü ettiği ikinci eğilim, bugün dünya kapitalizmini belirleyen eğilimdir. Sınırlar her yoldan aşılmakta, gericileşmektedir. Bu durumda, en incelmiş burjuva ulusçuluğuna karşı bile ödünsüz bir savaş gerekirken, resmi ideoloji, en kabasından burjuva ulusçuluğu çağrısı çıkarmaktadır.

Bugün dünya kapitalizmini belirleyen ikinci eğilimin işleyişi sonucunda, dünyanın çeşitli bölgeleri arasında sınıf savaşımının koşulları da giderek birbirine yakınlaşmaktadır. Değişik ülkelerde sınıf savaşımı arasındaki farklılıklar azalmaktadır. Böylece, tüm dünya çapında işçilerin *savaşım programı* giderek benzeşmekte, uluslararasılaşmakta ve can alıcı bir önem kazanmaktadır. Dünya ölçeğinde stratejik karar yeteneğine, yani *dünya ölçeğinde örgüte* sahip birleşik bir güç olarak savaşılmazsa, bir "ulusun" sınırları içinde proletaryanın kurtuluşu giderek zorlaşmaktadır.

Küçük bir örneği, Netaş grevini alalım. Netaş tam bir devlet tekel kuruluşudur. Türkiye devleti, bir Kanada firması olan Northern Electric, Donanma Vakfı ve özel sermaye. Ana firma o denli büyüktür ki, Türkiye'deki fabrikasında grev onu pek ilgilendirmez. Fabrikayı tümden kapatsa, üretimini de, kârını da pek etkilemez. Türkiye devletinin Netaş'da üretilenlere gereksinimi ve de işçi sınıfının yükselen uluslararası ilgi ve dayanışması olmasaydı Netaş'da grev nasıl başarıya ulaşacaktı? Bir de grevi değil, devrimi düşünün!

Artık, değişik ülkelere, değişik uluslara bölünmüş işçilerin *savaşım ve örgüt birliği* geliştikçe, kendi burjuvazilerine karşı yürüttükleri kavga, tekil çatışmalar olmaktan çıkıp, anlamlı bir savaş durumuna gelebilir. Ancak böyle durumlarda, *uluslararası sınıf kardeşliği* kavramı, gerçek anlamını kazanır ve devrimlerin utkusu yakınlaşır.

Bu gidişi Marks, Engels yaşadıkları dönemde görmüşler ve

enternasyonalizmi eylemlerinin köşe taşı yapmışlardır. Onların "vatanı", sınıf kavgasının yükseldiği yer olmuştur. Proletaryanın uluslararası birliğini sağlamak için büyük çaba harcamışlardır. 1846'da, "ulusların kardeşliği" belgisinin, *"tüm ülkelerin proleterlerinin kardeşliği"* belgisine dönüştürülmesini istemişler, ardından da I. Enternasyonal'i kurmuşlardır.

Haydar Kutlu'nun yaptığı, Marks ve Engels'in hem yazdıklarını, hem yaptıklarını çarpıtmaktadır.

Resmi TKP "Ulusal Nitelikte Yurtsever Bir Parti"dir!

Yineleme pahasına da olsa bir daha söyleyelim. Marks ve Engels, sınıf kavgası özde değil biçimde ulusaldır, çünkü her ülkenin işçisi önce kendi burjuvazisiyle hesaplaşır diyorlar. Kutlu bunu başka yorumluyor. İşçi sınıfı, ulusal çıkarları savunmalıdır diyor.

Böylece, Marks ve Engels'in hiçbir zaman söylemeyecekleri birşey söylemiş oluyor: İşçi sınıfı ulusal çıkarlar, ulusal amaçlar adı altında, burjuvazinin çıkarlarını savunmalıdır!

Tüm bu çıplak sınıf işbirlikçiliğine rağmen burjuvazi sürekli olarak daha fazlasını istiyor ki, Haydar Kutlu, "partimizin ulusal bir güç, ulusal nitelikte bir parti olduğu gerçeğini halktan gizlemek için *en aşağılık yalan ve demagojiler* kullanılıyor" (*Yeni Çağ*) (abç) diye sızlanıyor.

Bu aşağılık yalan ve demagojileri durdurmak için biz elimizden geleni yapacağız. Çünkü Resmi TKP'nin söyledikleri, Mark'ın, Engels'in fikirlerini çarpıtmadır, o günler için de yanlıştır ama bugünkü kapitalist gelişme karşısında gerçekten büyük bir ihanettir.

Konunun bir başka yönüne değinecek olursak, işçilerin vatanı yoktur sözü, onlar doğup büyüdükleri yerleri sevmezler anlamına gelmez. Tabii severler, mahalleyi de, evi de, bağı da severler. Fakat, işçi sınıfı *yurtsever* değil, *enternasyonalist* bir sınıftır. Onun sevgisi de, ilgisi de enternasyonalist sınıf benliğinin prizmasından geçer.

Ülke, sınıf savaşımının siyasal, toplumsal, kültürel koşullarının alanıdır. İşçi sınıfının ülkeye ilgisi bununla bağlıdır. İşçi sınıfının ülkeye duyduğu sevgi ise, hiçbir zaman kendi burjuvazisi ile sınıf düşmanlığının ve dünya işçi sınıfının öteki müfrezeleriyle sınıf birliğinin önüne geçmez. Tam tersine bunları besleyen bir içerik taşır.

Bu nedenle, işçi sınıfı ülkesini sevse de, "yurtsever bir güç" değildir ve Lenin'in dediği gibi, "yurtseverlik" komünistin ağzına yakışmayan bir sözcüktür. Kutlu'nun ağzına ise yakışıyor!

Bunlar, işçi hareketi içindeki gerçek burjuva ajanları, kapitalist sınıfın mülazımları, reformizmin ve şövenizmin gerçek kanallarıdır. İşçi sınıfının savaşımına zararları büyüktür. Bu nedenle diyoruz ki, oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilmez.

Resmi TKP bit pazarına nur yağdırdı

Elif Toprak

Burjuvazi faşist diktatörlük yılları boyunca emekçi halk üzerindeki baskı ve sömürüsünü çıplak bir biçimde yürüttü. Böylece kendisine dikensiz bir gül bahçesi yaratarak, bunalımını çözmeyi düşledi. Sonuçta Türkiye devlet tekelci kapitalizminin bunalımı değil, burjuvazinin çıplak diktatörlüğü faşizm çözüldü. Emekçi halkta biriken öfkenin doğurduğu basınç arttıkça, burjuvazi diktatörlüğünün üzerine demokrasi şalını örtünmek zorunluluğuyla karşı karşıya geldi.

Ancak burjuvazi bu konuda bir açmazla karşı karşıya:

İşçi sınıfını tarihsel bir dönem boyunca Batı tipi burjuva demokrasisi ile oyalayabilen emperyalist ülkeler burjuvazisi, emperyalist sömürü mekanizması sayesinde bu şalı gerçekten de örtünebiliyor. Oysa emperyalistleşmek için yanıp tutuşan, ama bunu bir türlü başaramayan Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfına verebilecek kırıntısı yoktur. O nedenle de emperyalizmin zayıf halkası Türkiye'de burjuva demokrasisi maddi dayanaklarından yoksun kalarak bir komediye dönüşüyor. Bugünkü güdük burjuva demokrasisinin halk sınıfları açısından anlamı budur. Türkiye gibi bir ülkede burjuva demokrasisinin kaderi budur.

Bu durumun ortaya koyduğu nesnel bir gerçek var. İşçi sınıfı ve emekçi halk için demokrasinin kazanılması, proletarya hegemonyasındaki ileri demokratik halk devriminden başka bir yolla mümkün değildir. Bu gerçeğe uygun bir demokrasi savaşımı yürütebilmek için şunlar gerekiyor: Birincisi, nesnel durumu işçi sınıfının bilimiyle kavramak. İkincisi, işçi sınıfının hegemonyasında devrimi hedefleyen bir strateji ve taktiklere sahip olmak. Üçüncüsü, buna uygun bir örgüt ve savaşım anlayışı.

İster küçük burjuva reformist, ister küçük burjuva devrimci çizgiye otursun, küçük burjuva eğilimli siyasal hareketler bu üç koşula da uymuyorlar, uyamazlar. Lenin "devrimci teori olmadan, devrimci pratik olmaz" diyor. İşçi sınıfının Marksist bilimine dayanmayan, devrimci teoriden yoksun bulunan küçük burjuva örgütler sonuçta burjuva ideolojisinin etkisi altında eziliyorlar. Bu etki altında onlar siyasette, eylemde ve örgütsel yaşamlarında bunalımlardan kurtulamıyorlar. Burjuva demokrasisini fetişleştirip, onun çevresinde dönenip duruyorlar.

Gelelim işçi sınıfının "komünist" partisi olma iddiasıyla varlığını sürdürmeye çalışan resmi TKP'ye. Taşıdığı isimden başka, komünistlikle hiçbir ortak yanı kalmayan bu örgüt, işçi hareketine sürekli ve sistemli bir biçimde burjuva ideolojisini taşıyor. Bir komünist partisi düşünün ki devrimci teorinin en temel yasalarını ayaklarının altına almış, tepe tepe çiğniyor. Böyle bir partinin siyasal çizgizine de, pratiğine de ne yol gösterir? Burjuva ideolojisi, öyle değil mi? İşte resmi TKP'nin durumu budur.

Bir yandan burjuvazinin devlet aygıtı öte yandan beşinci kol oportünizm işçi sınıfı hareketine azgınca saldırıyor.

Ama, işçi sınıfı hareketi derin illegalite koşullarında, merkezi disiplinli örgütünü geliştiriyor. Yapı yükseliyor.

1981-II. Leninciler Konferansımız, "Burjuva ideolojisine karşı "savaş" kararında, burjuva ideolojisinin işlevini şöyle tanımlıyor:

> "Burjuva ideolojisi, kapitalizmin kalıcılığını, burjuva toplum düzeninin mutlaklığını propaganda eden dünya görüşüdür. İşlevi, yığınların bilincini burjuvazinin çıkarları doğrultusunda biçimlendirmek ve böylece burjuvazinin siyasal egemenliğini sürdürmesini sağlamaktır. Burjuva ideolojisi, kapitalist üretim biçiminin işleyişindeki kökenleriyle, dev gibi üst yapısıyla (hukuku, kurumları, basın yayın aygıtı, terör aygıtlarıyla, vb.) tüm toplumun üstüne çökmüştür. Her köşeye, her deliğe sızar. Halk yığınları bir yana, devrimcilerin, komünistlerin de burjuva ideolojisinin etkisinden sıyrılabilmek için yoğun ve sürekli çaba harcamaları gerekir. Burjuva ideolojisine karşı sürekli ve tutarlı savaş, devrimin ön koşuludur ve komünist partisinin her zaman en başta gelen görevidir." (*1981 II. Leninciler Konferansı Kararları*, s.45)

Burjuva ideolojisine kapılarını ardına kadar açan resmi TKP, burjuvazinin siyasal egemenliğini sürdürmesinde ona yardımcı olmaktadır.

Resmi TKP işçi hareketini 20-25 yıl geriye çekebilmenin hayalini kuruyor

Kırk yılın kaşarlanmış küçük burjuva oportünistleri, faşizmin çözülmesinden sonra girilen yeni dönemde kendilerini yeni elbiseleriyle sunuyorlar. Legal dergiler çevresinde kümelenmeler, legal sosyalist parti tartışmaları gırla gidiyor. Resmi TKP de aynı kervanın yolcusudur. Burjuva sosyalistinden, küçük burjuva sosyalistine uzanan bu renkli yelpazede birbiriyle uyuşmaz gibi görünen noktalar olsa da bunların hepsi sonuçta rüzgarı aynı yere doğru üflüyorlar: Türkiye işçi sınıfının savaşımını burjuva legalitesinin sınırlarına hapsetmek. Burjuva düzeni devrimci patlamalardan korumak.

Ama Türkiye devlet tekelci kapitalizminin dayattığı gerçekler bu hayallerle uyuşmuyor. O zaman ne olacak?

Oportünistler için kolayı var. Gerçekleri yadsırsın olur biter! Türkiye'de devlet tekelci kapitalizmi yoktur dersin. Türkiye kapitalizmini geri gösterirsin. 15 milyonluk işçi sınıfına gözlerini sımsıkı yumup, "birkaç yüzbinlik çekirdek, birkaç milyonluk işçi sınıfı" palavrasını ağzında geveleyip durursun. Bu sınıfla devrim yapılmaz, işçi sınıfının gelişmesi için bize en azından bir 10-15 yıl lazım diyerek yüzünü dönersin geriye...

Resmi TKP, 1960'lardan bu yana gelişen savaşım süreci içinde aşılan MDD'cilik gibi bayat tezlere yeniden hararetle sarılıyor. Nesnel gelişmenin, devlet tekelci kapitalizminin fırlatıp bir kenara attığı "devletçilik", "milli kapitalizm", "milli kalkınma", "kapitalizm içinde sosyal adalet" gibi eski burjuva görüşler resmilerin eliyle birer birer sandıktan çıkarılıyor. Resmi TKP bit pazarına nur yağdırıyor. Burjuva Kemalist ideolog Doğan Avcıoğlu'nun değeri yeniden keşfediliyor.

Kutlu gibi azılı menşevik liderler, Türkiye sol hareketinin, Avcıoğlu gibi ulusal değerleri yeterince "değerlendirememiş" olmasına ahlanıp vahlanıyorlar. Geçmişi geri getirmek mümkün olmayınca, resmiler kendileri geçmişe dönüveriyorlar. "Devletçiliğin", "milli kapitalizmin" savunucusu Kemalist ideologların ölümüyle boşalan yeri doldurmaya talip oluyorlar.

Resmiler, hep geçmişteki birşeylerin mirasına sahip çıkmaya meraklıdırlar. Bir dönem boyunca da Türkiye komünist hareketinin varisleri pozlarıyla ortalıkta dolanıp durdular. Ama Türkiye ne 1960'ların ne de 70'lerin Türkiyesidir bugün. Geçmiş 20-25 yıllık süreç, işçi hareketinin devrimci durumlar içinde yaşadığı savaşlarla dolu bir süreçtir. İşte bu mirasa sahip çıkmak artık resmilerin işine gelmiyor. O nedenle, işçi sınıfının 1960-70 ve 1970-80 savaşım dönemlerinin ideolojik siyasal tüm birikimini bir çırpıda reddedip, Kemalizmin mirasını sahipleniyorlar. Herşeyi 1960'lardan ve kendi ulusal özlemleri doğrultusunda başlatabilmenin düşünü kuruyorlar.

Kolay değil. Resmiler omuzlarına tarihsel bir sorumluluk, "işçi sınıfını burjuvaziyle uzlaştırma", "ulusal birliği sağlama" sorumluluğunu yüklenmişlerdir. O nedenle de işçi sınıfını ve Türkiye sol hareketini peşleri sıra 20-25 yıl geriye çekebilmenin çabası içindedirler.

Oportünizm, burjuva ideolojisinden kopamayan kararsız, kaypak küçük burjuva siyasetçilerin ortak karakteridir. Bir küçük burjuvalar denizi olan Türkiye'de oportünizmin kaynağı oldukça bereketlidir. "Komünist" etiketli resmi TKP, işçi hareketindeki oportünizmin ana kaynağıdır. İşçi hareketinde etkili olabildiği ölçüde işçilerin mantığını burjuva ideolojisiyle çarpıtmaktır. Resmiler, burjuva ideolojisinin gönüllü savunucularıdırlar.

Yeni bir dönemin gerektirdiği güç görevlere ayak uyduramayan oportünistler, kurtuluşu bir yılan gibi kıvrılıp durmaktabulurlar. Kuyruğundan tutamazsın. Dün söylenenler bugün yadsınır. Yarın söylenecek olanlar bugünü yadsır. Bu çarpıklığın nedenini sormaya kalksan, "dün dündü, bugün bugündür" ya da benzeri bir cevapla karşılaşırsın. Oportünizm kendini gözden gizleyebilmek amacıyla satırlar arasına devrimci görünen sözler de serpiştirir. Amaç, sorunları henüz yeterince kavrayamamış iyi niyetli militanların kafasını karıştırmak, çorbaya çevirmektir. Resmi TKP bu yoldan yürüyor.

Resmi TKP menşevizm bataklığının dibindedir

Menşevizm işçi hareketinde burjuva ideolojisinin zehirini yayan bir bataklıktır. Bu batak zeminde duran resmi TKP, yaşamak

(*Devamı sayfa 6'da*)

(Baştarafı 5. sayfada) için çırpındıkça bataklığın dibini boyladı. Menşevik bataklığın üstü burjuva kuyrukçuluğu ise, dibi burjuvaziyle açık biçimde uzlaşmaktan, sosyal şövenizmden başka birşey değildir.

Menşevikler bugün "ulusal" tezleriyle, artık sınıf partisi olarak ortaya çıkma gereğini tamamen bir kenara fırlatıp atmışlardır. Burjuvaziye kendilerini "ulusal" bir parti olarak kabul ettirebilmenin uğraşı içindedirler. Resmilerin oportünist çarpıtmaları geçmişe oranla o denli açılıp saçılmıştır ki, gizlenmesi bir hayli zorlaşmıştır.

Resmi TKP'nin bugün gelip dayandığı noktayı birkaç örnekle somutlamak yararlı olacak. Önce şunu belirtelim. Konu sınıfsal değil de "ulusal" olunca, resmilerin bir çalışkanlığı tutmuş ki sormayın! 1986 Ulusal Konferansları ile çifter çifter "ulusal" tezler hazırlamışlar. Bunlar şöyle:

"TKP'nin Çıkış Yolu Önerisi: Barış ve Ulusal Demokrasi Programı", "TKP'nin Silahlı Kuvvetlere İlişkin Reform Programı: Ulusal Demokrasi ve Ordu", "TKP'nin Barış, Ulusal Güvenlik ve Ulusal Egemenlik Alternatifi".

Hemen her bir satırı, burjuvaziye alternatifler sunma çabası ile dolu bu tezlerden burada ancak birkaç örnek verebileceğiz. Birinci örneği okuyalım:

"Türkiyemiz yeniden gelişme ve kalkınma yoluna koyulmalıdır. Bu nesnel, yaşamın dayattığı bir ihtiyaçtır.

"Biz onlarca yıldır, sömürgeciliğe ve emperyalizme, geri kalmışlığa karşı mücadele veriyoruz. Biz onlarca yıldır bağımsız, egemen, demokratik, sanayileşmiş, aydınlanmış, barışçı bir Türkiye için, sosyal adalet için mücadele ediyoruz." *(Barış ve Ulusal Demokrasi Programı*, s. 11)

Resmi TKP, devrim için, sosyalizm için mücadele verme amacını çoktan defterden silmiş. O şimdi emperyalizmden "bağımsız", "egemen" bir kapitalizmi, "gelişme ve kalkınma yoluna koymak"(!), "kapitalizm içinde sosyal adalet" sağlamak(!) gibi yüce(!) amaçlar uğruna mücadele ediyor.

İkinci bir örnek:

"Bugün TKP, yasa dışı tutulan öteki sol güçler, SHP, DSP, RP ve DYP, aydınlar ve yurtsever subaylar, sendikalar, öteki yığın örgütleri ve meslek odaları, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu bu temel sorunlara ayrı ayrı ve kendi açılarından çözüm yolları arıyorlar.

"TKP'ne göre bu çabalar birleştirilmelidir. Çünkü yeni dönemi ancak en geniş güçler birlikte hazırlayıp gerçekleştirebilirler. Kimse tek başına bu duruma son verecek bütün güçleri seferber edemez, ulus düşmanlarını nihai yenilgiye uğratabilecek gücü oluşturamaz. Geçmiş yılların acı sonuçlarından çıkarmamız gereken temel ders budur." *(Barış ve Ulusal Demokrasi Programı*, s. 12)

Menşevikler, sınıf düşmanı SHP, DSP, RP, DYP gibi burjuva partileriyle elele, ulus düşmanlarını (Türkiye burjuvazisinin düşmanları olsa gerek!) nihai yenilgiye uğratabilecek en geniş güçleri toparlamakla meşguller. Geçmişten çok güzel(!) dersler çıkarmışlar doğrusu...

Bir üçüncüsü:

"Yakın gelecekte solun seçimlerde bir zafer kazanması ve ezici çoğunlukla iktidarı alması söz konusu değildir. Ama sol ve tutarlı demokrat güçler geleneksel sağ içinde kimi çevrelere 11 Eylül'den daha ileri bir demokrasi anlayışını kabul ettirebilirler.

"Bunun yolu özellikle solun demokrasi sorununa yeni ve geniş bir açıdan bakmasıdır." (H. Kutlu, Ülke Konferansı Konuşması)

Kutlu yeni ve geniş bir açıdan (yani burjuvazinin açısından) bakmakta gerçekten usta. Ama kırk yılın ipliği pazara çıkmış sağcı burjuva siyasetçilerinin, Demirellerin demokrasi konusunda genişleyeceği sınır ne olabilir ki? Olsa olsa, burjuvazinin ulusal çıkarları uğrunda cansiperane çalışan böylesi sahte komünistleri bağırlarına basmak olur!

Resmi TKP'nin gelip dayandığı burjuvaziyle "tarihsel uzlaşma" noktasına bir örnek de burjuva basında çıkan haberlerden verelim. Ulusal temsilcimiz(!) Haydar Kutlu, Türkiye ve Yunanistan burjuvazilerinin pazar kapışmasında, kendi burjuvazisinin imdadına yetişiyor. H. Kutlu'nun Yunanistan'da verdiği "Ege Türkiye'ye kapatılamaz" yollu demeçleri burjuva basının sayfalarını süslüyor. 15 Şubat 1987 tarihli *Tercüman* gazetesinde H. Kutlu'nun Atina'da düzenlediği basın toplantısıyla ilgili olarak şöyle deniyor:

"Yasa dışı TKP'nin Genel Sekreteri Haydar Kutlu, dün Atina'daki Yabancı Gazeteciler Derneği'nde düzenlediği basın toplantısında, Ege meselesinin çözümüyle ilgili olarak Türkiye'nin görüşlerini benimseyen ifadeler kullandı."

H. Kutlu da burjuvaziyi değerli övgülerinden yoksun bırakmıyor:

"Artık Türkiye'de TKP'nin yasal bir parti olup olmaması tartışılıyor. Bu olumlu bir gelişmedir. Sağdan sola partiler askeri müdahaleden sonra demokrasi konusundaki görüşlerini değiştirdiler. Bu olumlu bir gelişmedir." *(Milliyet*, 14 Şubat 1987)

Görülüyor ki resmiler, ulusal çıkarlarımız tehlikede, şimdi ulusal birliğimizi korumak ve güçlendirmek gerekir diyerek emperyalist savaşta kendi burjuvalarının yanında saf tutan II. Enternasyonal sosyal şövenlerinin torunlarıdırlar. Sosyal demokrat partilerle akrabalıkları da bu köke dayanıyor olsa gerek! "Ulusal egemenlik", "ulusal birlik" ayaklarıyla, işçi sınıfını burjuvaziyle sınıfsal uzlaşma çizgisine çekmeye çalışan böyle sahte komünistlere, burjuvazi de siyasal yelpazede yasal bir yer buyurur elbet. Doğaldır. Bu dünyada herşey karşılıklı.

Burjuvazi, faşist Türkeş, sağcı Erbakan gibi gerici burjuva siyasetçilerine "Türkiye'de komünist partisi kurulabilir" yollu demeçler verdiriyorsa, bunun altında yatan gerçek planlar olsa gerek. Usta Türkiye burjuvazisi, gerçek bir komünist hareketi engelleyebilmek için, başı sıkıştığında sahtesine can simidi gibi sarılmaktan geri durmayacaktır.

H. Kutlu "işçi sınıfının, devrimci hareketin koşullarını daha iyileştirebilmek için bize bir 10 yıl lazım" diyor. Özalların da ağızlarında geveleyip durdukları bu değil mi? Ne diyordu Özallar faşist darbe öncesinde? "Bize bir 10 yıl lazım". Faşist diktatörlük çözüldü. Yine aynı terane. "Bize bir 10 yıl daha lazım".

Burjuvazi devrimci durumları kapıdan kovsa, bacadan giren Türkiye gibi bir ülkede Kutluların tutumu burjuvaziye hizmet değil de nedir? Resmi TKP'nin tezlerinin anlamı şudur: Öyle devrimci dalgalar falan kabarmasın, devrimci durumlar olmasın. Şu ulusal kapitalizmimizin içinde, devlet sektörümüzle de elele vererek bir 10-15 yıl daha gül gibi geçinip gidelim(!). Bu düşünce tarzı proletaryanın devrimci atılımından, devrimden korkan küçük burjuvaların yürek çarpıntılarını dile getiriyor.

Resmi TKP'nin siyasal çizgisi, oportünizmin eğik düzlemi üzerinde kaya kaya yolun sonunu buldu. İstikrarlı bir biçimde zemine oturdu. Böylece sosyal demokrat partilerin zeminine bir ortak daha çıktı.

Oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilmez

İşçilerin yaşamlarını üretme biçiminden kaynaklanan sınıfsal disiplin anlayışları vardır. Örgütlerini, burjuvazinin polisine, burjuva sızmalara karşı korumak konusunda son derece hassastırlar. Fakat burjuvazi işçi sınıfının örgütlerine yalnızca kadrolu memurları, paralı ajanları aracılığıyla sızmıyor. Ondan daha önemlisi, işçi hareketini burjuva ideolojisinin etkisi altında tutmaya çalışıyor. Ve işçi hareketine burjuva etkisini taşıyan oportünistler bu konuda burjuvazinin en büyük yardımcısı rolünü oynuyorlar. Lenin bu oportünistleri şöyle tanımlıyor:

"Bunlar işçi hareketi içindeki gerçek burjuva ajanları, kapitalist sınıfın mülazımları, reformizmin ve şövenizmin gerçek kanallarıdır." (Lenin, aktaran R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz*, s.43)

Burjuvazinin işçi sınıfının savaşımına bu yolla indirdiği darbe, diğeriyle kıyaslanamayacak ölçüde büyük ve derin oluyor. O nedenle diyoruz ki:

Oportünizm yenilmeden burjuvazi yenilemez!

İleri proletarya, oportünistlerin, menşeviklerin içyüzünü kavradıkça, örgütlerini burjuvazinin resmi polisine karşı korumakta gösterdiği titizliği, bu sınıf hainlerine karşı da gösterecektir. Bugün en önemli görevimiz, işçi sınıfının ekonomik-demokratik savaşımının içine dalarak, her türden reformist ve oportünist görüşleri işçilerin önünde, eylemlerin içinde teşhir etmektir. İleri işçileri, burjuva reformistlerinin de, küçük burjuva sosyalistlerinin de, resmi TKP gibi sahte komünistlerin de elinden kurtarmanın yolu budur.

Bu görevi başarabilecek silahımız elimizdedir. İşçi sınıfının ideolojisiyle donanmış, burjuvaziden bağımsız sınıf yolundan yürüyen partimiz TKP — *İşçinin Sesi* var. Partimizin yıllar içinde biriken nice deneyimi var. Kısacası artık kafayı duvarlara vura vura öğrenmenin zamanı geçti. Yeter ki partimizin sesini işçi sınıfı içinde daha yükseltmek için delicesine çalışalım.

8 MART

Burjuvazi, utanmadan işçi sınıfının değerlerine el uzatıyor. Böylece hem halka yaranmaya, hem de değerlerimizin içini boşaltmaya çalışıyor.

8 Mart'ı "kutlayanlara" bakın hele

Bundan 130 yıl önce 8 Mart'ta New Yorklu giyim işçisi kadınlar uzun ve kötü çalışma koşullarına, düşük ücretlere ve haksızlıklara karşı bayrak açarak ilk yığınsal kadın eylemini gerçekleştirdiler. 1910 yılında toplanan Sosyalist kadınların II. Konferans'ında dünya işçi sınıfı hareketinin tanınmış önderlerinden Clara Zetkin kadınların ilk grevinin başlangıcı olan 8 Mart gününü Dünya Kadınlar Günü olarak kutlamayı önerdi.

8 Mart o günden bu yana işçi-emekçi kadınların günüdür. Ama bakıyoruz bugün burjuvazi de 8 Mart'ı, Dünya Kadınlar Günü kabul etmiş ve "kutlamaya" kalkıyor.

Bu, işçi sınıfının sürekli artan gücünü kanıtlıyor. İşçi sınıfının değerleri toplumda kendini dayatıyor. Böyle olduğu için, sömürücü sınırlar bu değerlere sahip çıkarak hem halka yaranmaya, ama hem de bu değerlerin özünü boşaltmaya çalışıyorlar. Şanlı gelenekleri işçi sınıfının savaşım içinde yarattığını, bugün bunları daha da yükseltmek gerektiğini unutturmak için o geleneklere sahip çıkar görünüyorlar.

Türk Kadınlar Birliği gibi, işçi,emekçi kadının savaşımı, düpedüz durdurmaya, kadını savaşımdan alıkoyarak bu kahrolası kapitalist düzenin sömürüsüne mahkum etmeye çalışan örgütler 8 Mart'ı Dünya Kadınlar Günü "kabul ettiler" ve sözümona "kutluyorlar".

8 Mart işçi-emekçi kadının sömürenlere karşı "beni daha fazla sömürmenize izin vermiyorum" dediği günün yıldönümüdür. Burjuvalar bunu hiç hatırlamadan ve hatırlatmadan 8 Mart'ı "kutlamaya" kalkıyorlar.

Bugün tüm dünyada ve Türkiye'de kadın işçiler, 130 yıl önce açılan bu yoldan ilerliyor. Türkiye'de açlığa, düşük ücretlere ve sömürüye karşı demokrasi ve devrim savaşımının içinde yer alıyorlar.

Bütün eşitsizliklerin, baskının, sömürünün kaynağı olan bu kapitalist düzeni yıkmadıkça ne genel olarak işçi sınıfının ne de onun içinde işçi-emekçi kadının kurtuluşu gerçekleşemez. Bu bilinçle ve coşkuyla 8 Mart'ı kutluyoruz.

Nezihe Dalyan

İşçinin onuru sermayeyi yenecektir!

İŞÇİNİN SESİ
ÇEK-AL

Türk-İş'te birleş!
1 Mayıs'ta devleş!
Yıl:13, Sayı: 324, 11 Mart 1987

Burjuvazinin Kürt sorununa değişen yaklaşımı

Süleyman Sakalı

Giriş

Türkiye burjuvazisi için Türkiye Kürdistanı her dönemde ekonomik ve siyasal açıdan büyük önem taşımıştır. Bugün de öyledir.

Öte yandan, burjuvazinin Kürdistan'daki sömürgeci politikası, doğal olarak, Türkiye'de kapitalizmin gelişme aşamalarına bağlı biçimde değişiklikler göstermiştir.

Örneğin, 1950'lere kadar süren dönem, Türkiye Kürdistanı için tam bir yağma ve talan dönemiydi. Sermaye birikimini sağlamak için yola çıkan Türk burjuvazisinin gözü başka şey görmüyordu. Çıplak şiddet, zorbalık ve "katliamdan başka birşey olmamaları nedeniyle savaş bile sayılmayan" bir dizi *sömürge savaşı* bu döneme damgasını vurdu. 1960'lara kadar uzanan bu dönemin son on-onbeş yılında Türkiye Kürdistanı'da yavaş bir kapitalist gelişme vardı, ama dönemi bir bütün olarak belirleyen yukarıda sözünü ettiğimiz ekonomi dışı zor oldu. Askersel-stratejik, siyasal amaçla yapılan sınırlı bazı yatırımlar dışında kayda değer yatırım söz konusu değildi.

TABLO 1
TÜRKİYE TOPLAMI

	Ekilen tarla	Traktör sayısı	Traktör pulluğu	Traktör kültivatörü	Tahıl mibzeri	Biçerdöğer	Harman mak.	Su pompası
	(Bin hektar)		Toplam[1]		(Trak. çevrilen)	Toplam[2]		Toplam[3]
1950	14 542	17 450						
1951	15 272	24 000 .						
1955	20 998	40 282						
1960	23 264	42 136						
1961	23 076	42 505	43 990	5 208	8 734	5 846	3 803	36 873
1964	23 843	51 781	55 200	6 500	9 800	6 790	3 580	62 600
1969	24 672	96 407	119 300	21 900	24 700	8 300	11 400	94 400
1974	24 660	200 466	205 587	90 760	32 873	11 392*	37 256	169 376**
1979	24 995	402 777	476 934	128 964	79 115	12 994	86 666	272 015
1983	23 018	513 516	585 611	199 389	99 824	13 761	115 522	335 470
1984	23 874	556 781	595 498	210 176	110 560	13 931	118 955	342 017

1. Kulaklı+Döner kulaklı+Diskli
2. Kendi yürür+Traktörle çekilen
3. Santrifüj+Motopomp+Derin kuyu
* Çekili Biçerdöğer sayısı 1975 rakamı.
** Derinkuyu pompa sayısı 1975 rakamı.

TABLO 2
TÜRKİYE KÜRDİSTANI*

	Ekilen tarla	Traktör sayısı	Traktör pulluğu	Traktör kültivatörü	Tahıl mibzeri	Biçerdöğer	Harman mak.	Su pompası
	(Bin hektar)		Toplam[1]		(Trak. çekilen)	Toplam[2]		Toplam[3]
1964	2 861 -	2 185 -				570 -		
1969	2 886 2 725	9 297 8 432	10 030 9 378	4 560 4 595	2 152 2 041	836 896	2 006 1 700	3 388 3 437
1979	3 345 3 189	40 928 35 004	41 839 38 788	19 739 21 105	7 295 7 248	994 1 026	17 394 13 164	19 131 18 143
1983	3 679 3 482	50 055 42 856	52 086 46 842	28 838 29 512	9 261 9 453	917 998	11 847 9 864	23 528 22.126
1984	3 848 3 616	55 145 49 239	55 779 50 133	30 302 31 603	10 486 10 306	927 952	16 259 14 135	23 854 23 316

1 Kulaklı+Döner kulaklı+Diskli
2 Kendi yürür+Traktörle çekilen
3 Santrifüj+Motopomp+Derin kuyu
* Yıllar için verilen sayıların ilki Maraş hariç 18 il, ikincisi G.Antep ve Kars hariç 17 il toplamıdır.

1960'lar sonrasında Türkiye'de gelişen tekelci kapitalizm, bunun giderek finans-kapitale yükselmesi ve özellikle 1970'ler sonrasında devlet tekelci kapitalizminin egemen oluşu Türkiye Kürdistanı açısından da yeni bir dönemin önkoşullarını yarattı.

1980 faşist darbesi öncesindeki 15 yıllık dönemde, Türkiye Kürdistanı'nda hızlı bir kapitalist gelişme sürdü. Bu temelde de yeni, geçmiş döne..in "isyan" hareketlerinden farklı nitelikte bir ulusal hareket yükseldi.

Bu dönemde Türkiye'de devlet tekelci kapitalizmi gelişti. Süper kâr peşinde koşan bir mekanizma oluştu. Dışa açılma, emperyalistleşme isteği acilleşti ve bunun gerçekleşemediği oranda da ülke içindeki sömürü yoğunlaştı.

Bu "içeride yoğunlaşma"nın ne tür gelişmelere yol açabileceğini hep birlikte yaşayarak gördük. 1980 faşist darbesi sömürünün ülke içinde yoğunlaştırılması karşısında yükselen halkın savaşımını bastırma gereksiniminin, vazgeçilmez bir zorunluluk durumuna ulaştığı bir noktada geldi. Birçok şey yaptı ama emperyalistleşmede önemli bir adım atamadı.

Türkiye'nin emperyalistleşme isteği devlet tekelci kapitalizminin gelişmesine paralel olarak ve son yıllarda giderek artan bir şekilde şiddetleniyor.

Emperyalistleşmeye çalışan Türkiye için bu yolun nasıl ve neden bir çıkmaz yol olduğu ve bu durumda izlenmek istenen dış politika üstünde burjuvazi arasında yürüyen tartışma *İşçinin Sesi*'nde birçok kez dile getirildi. Son aylarda Musul-Kerkük konusunda ortaya çıkan tartışmalar, konunun burjuvazi açısından ne kadar acillik kazanmış olduğuna örnektir.

Emperyalistleşme isteğiyle kıvranan Türkiye burjuvazisi bu yolda ilerlemesinin, dışa açılmasının karşısına çıkan engellere çarptıkça ne olacak? Söz konusu gereksinim yok edilemeyeceğine göre, proletarya bu açmazı devrimle kaldırıp atıncaya kadar, biriken basınç kendine elbette başka "çıkış yolları" arayacak.

İşte, Türkiye burjuvazisinin, iç sömürge Kürdistan'a ve Kürt sorununa yanaşımında son dönemde ortaya çıkan değişimlerin ardında, dışa yeterince açılamayan burjuvazinin gözünü Kürdistan'a çevirmiş olması yatıyor.

Şimdi bu gelişmeye biraz daha yakından bakalım.

Kapitalist gelişme

Önce bir not: Türkiye'de yayınlanan istatistiklerin güvenilirlik ve tutarlılık açısından sorunlar taşıdığını biliyoruz. Gerek Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) gerekse Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından yayınlanan istatistiklerde aynı sorun vardır. Zaman zaman iki kuruluşun sayılarının birbirini tutmaması da söz konusu oluyor. İkide bir yapılan yöntem değişiklikleri de uzun dönemli zaman serileri elde etmeyi yer yer olanaksız kılıyor. Ne var ki, bunları gözönünde tutarak eğilimleri yine de saptayabiliyoruz.

1960 öncesinin, Türkiye Kürdistanı'na yatırımlar açısından askersel-stratejik ve siyasal amaçla yapılan en gereklilerinin dışında kayda değer bir yatırımın söz konusu olmadığı bir dönem olduğunu belirtmiştik.

1960 sonrasında ise, fiili durumda hemen bir değişme söz konusu olmasa bile, hiç olmazsa yanaşımda belirli bir değişimin başladığını görüyoruz. Bu dönem aynı zamanda Türkiye Kürdistanı'nda kapitalist gelişmenin hız kazandığı ve buna parelel olarak ulusal hareketin de giderek güç topladığı bir dönemdir.

Yatırımlar konusunda bizi ilgilendiren asıl soru ise, yanaşımda ortaya çıkan değişimin gerçek yaşama, Kürdistan'da yapılan yatırımların artması şeklinde yansıyıp yansımadığı ve eğer yansımışsa bunun ne zaman söz konusu olduğudur. Ancak, bu sorunun cevabını araştırmaya geçmeden önce, Türkiye Kürdistanı için 1960 sonrasında hızlandığını söylediğimiz kapitalist gelişme üstüne, bazı verilere dayanarak kısa bir gözlem yapalım.

Tarımda kapitalist gelişmenin önemli göstergesi olan traktör sayılarına ve buna ek olarak bazı tarımsal araç ve gereçlerindeki artışa, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı* için karşılaştırmalı olarak bakacağız.

Tablo 1 ve Tablo 2, seçilmiş yıllar için, yine seçilmiş bazı tarım makina, araç ve gereçlerinin sayılarını veriyor. Karşılaştırmaya başlamadan önce bir noktayı hemen belirtelim. Tablolarda yer alan mibzer, biçerdöver ve harman makinası sayıları, Türkiye Kürdistanı aleyhine bir önyargı taşıyor. Bu makinalar, tahıl ağırlıklı tarım bölgelerinde kullanılan makina olduğundan, sayılarının Türkiye'nin, Kürdistan dışındaki bölgelerinde daha fazla olması, gelişmişlik farkı olmasa bile, doğaldır. Ama yine de belli bir eğilimi yansıttıkları için tablolara almakta yarar gördük.

Traktör

1964-1979 yılları arasında Türkiye Kürdistanı'nda kullanılan traktör sayılarına bakacak olursak şöyle bir manzara görüyoruz: (Tablo 2)

1964 yılında 18 ilde toplam traktör sayısı 2185'tir. Bu sayı 1969'da 9297'yi, 1979'da ise 40928'i bulmuştur. 1964-1979 arasındaki 15 yıllık dönemde traktör sayısındaki artış %1533 gibi çok yüksek bir rakama ulaşmıştır.

Traktörle işlenebilir toprağı toplam ekilebilir tarla alanıyla karşılaştırırsak bu artışın önemi daha iyi açığa çıkar. Bu oranların 1964'de %6, 1969'da %24,

*Türkiye Kürdistanı'nın hangi illeri kapsamına aldığı konusunda farklı görüşler ileri sürülebilir. Burada bu konuda tartışmaya girmek gerekmiyor çünkü bizi ilgilendiren sonuçlar açısından bir değişiklik getirmiyor. Ancak sayıları yine de iki ayrı toplam olarak veriyoruz. Birincisi, Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkari, Kars, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Tunceli, Urfa, Van. Yani, Kahramanmaraş hariç 18 ilin toplamı. İkincisi ise Kahramanmaraş katılması fakat Kars ve Gaziantep'in çıkarılmasıyla oluşan 17 ilin toplamı. Kürdistan[1] ve Kürdistan[2] diye verilen sayılar bu toplamları gösteriyor.

TABLO 3
TRAKTÖRLE İŞLENEBİLİR TOPRAĞIN EKİLEBİLİR TARLA ALANINA ORANI (yüzde olarak)*

	1950	1955	1960
Türkiye	9	14	14

	1964	1969	1979	1983	1984
Türkiye	16	29	121	167	175
Kürdistan[1]	6	24	92	102	107
Kürdistan[2]		23	82	92	102

* (Traktör sayısı)x(75 hektar) / (Ekilen tarla alanı hektar olarak) x100=75 hektara yüzde olarak

1 Maraş hariç 18 il.
2 G.Antep ve Kars hariç 17 il.

TABLO 4
SEÇİLMİŞ BAZI GİRDİLERİN EKİLEN TARLA ALANINA ORANLARI (yüzde olarak)*

	Pulluk[1]		Kültivatör		Mibzer (tahıl)		Biçerdöğer[2]		Harman mak.		Su pompası[3]	
	Türkiye	Kürdistan	T	K	T	K	T	K	T	K	T	K
1961	19		2,3		3,8		2,5		1,6		16	
1964	24		2,7		4,1		2,8	2,0 / -	1,5		26	
1969	48	35 / 34	8,9	16 / 17	10	7,5 / 7,5	3,4	2.9 / 3,3	4,6	7,0 / 6,2	38	12 / 13
1979	191	125 / 122	52	59 / 66	32	22 / 23	5,2	2,9 / 12	35	52 / 41	109	57 / 57
1983	254	142 / 135	87	78 / 85	43	25 / 27	5,9	2,5 / 2,9	50	32 / 28	146	64 / 64
1984	249	145 / 139	91	79 / 87	48	27 / 29	5,8	2,4 / 2,6	50	42 / 39	143	64

1 Toplam traktörle çekilen: Kulaklı+Döner kulaklı+Diskli
2 Kendi yürür+Traktörle çekilen
3 Santrifüj+Motopomp+Derin kuyu pompası

* (Alet ya da makina sayısı) / (Ekilen tarla alanı hektar olarak) x100x100=Yüz hektara yüzde olarak

Not: Kürdistan için verilen rakamların ilki Maraş hariç 18 il, ikincisi G.Antep ve Kars hariç 17 il toplamı içindir.

TABLO 5
PULLUK ORANLARI (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	19	24	48	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	35	125	142	145
Kürdistan[2]	34	122	135	139

TABLO 6
KÜLTİVATÖR ORANLARI (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	2,3	2,7	8,9	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	16	59	78	79
Kürdistan[2]	17	66	85	87

TABLO 7
MİBZER ORANLARI (TAHIL) (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	3,8	4,1	10	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	7,5	22	25	27
Kürdistan[2]	7,5	23	27	29

TABLO 8
BİÇERDÖĞER ORANLARI (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	2,5	2,8	3,4	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	2,9	2,9	2,5	2,4
Kürdistan[2]	3,3	3,2	2,9	2,6

TABLO 9
HARMAN MAKİNASI ORANLARI (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	1,6	1,5	4,6	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	7,0	52	32	42
Kürdistan[2]	6,2	41	28	39

TABLO 10
SU POMPASI ORANLARI (yüzde olarak)

	1961	1964	1969	
Türkiye	16	26	38	
	1969	1979	1983	1984
Kürdistan[1]	12	57	64	62
Kürdistan[2]	13	57	64	64

1979'da da %92 olduğu görülüyor. (Tablo 3)

Türkiye'de tarımda kapitalizmin hızlı gelişme dönemi 1970'ler değil, 1950-1960 dönemidir. Bu nedenle doğru bir karşılaştırma için bu döneme bakmak gerekir. Aynı oranlar Türkiye için 1950'de %9, 1955'de %14 ve 1960'da %14'tür. 1969'a gelince oran %29'a çıkıyor. Yani %322'lik bir artış söz konusu. (Tablo 3) Artışın ne kadar hızlı olduğu ortadadır.

Pulluk, kültivatör vb.

Benzer rakamlar pulluk vb. araç ve gereçlerde de söz konusudur. Örneğin toplam traktörle çekilen pulluk oranları Türkiye için 1961'de %19, 1964'de %24, 1969'da ise %48'dir. Bu oranlar Kürdistan için 1969'da %35, 1979'da ise %125'dir. (Tablo 4 ve 5)

Pulluk sayılarını traktör sayılarıyla karşılaştıracak olursak, traktörün tarımda mı yoksa ulaşımda mı kullanıldığı üstüne herhangi bir tartışmaya gerek olmadığını da görüyoruz.

Aynı karşılaştırmaları, kültivatör, tahıl mibzeri, biçerdöver, harman makinası ve su pompaları için yaptığımızda sonuçlar yine aynı yönde oluyor. (Bak Tablo 6, 7, 8, 9, 10)

Bu karşılaştırmalara daha birçokları eklenebilir.

Yatırımlar konusuna dönmeden önce, Türkiye kapitalizminde 1960'larla birlikte tekelciliğin ağır bastığını, 1960'lar sonrasında ekonomiye egemen olduğunu ve Kürdistan'daki kapitalist gelişmenin de buna paralel bir hız kazandığını belirtelim ve Lenin'in şu sözleriyle bağlayalım:

"Eskiden sömürgeler ve Avrupa halkları arasında, en azından bunların çoğunluğu arasında ekonomik bir farklılık vardı. Sömürgeler meta değişimine katılıyor fakat kapitalist *üretime* katılmıyordu. Emperyalizm bunu değiştirdi. Emperyalizm, diğer şeylerin yanısıra *sermaye* ihracıdır. Kapitalist üretim giderek artan bir hızla sömürgelere yerleştiriliyor." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.337)

Yanaşımda değişme

Türkiye'de planlı bir dönemle birlikte (1963 sonrası) Türkiye Kürdistanı ile ülkenin batısı arasındaki ekonomik gelişme farkının, ülkenin genelindeki kapitalist gelişme açısından sorunlar doğurmaya başladığı (ve asıl olarak da ileride sorun olacağı) burjuvazi tarafından çeşitli biçimlerde dile getirmeye başlandı.

Bu dönemin başlarında Türkiye kapitalizminin gelişme derecesi, sermaye birikimi, tabii ki burjuvazinin, özel şirketler ve tekeller kanalıyla bu konuya doğrudan el atmasına elverir düzeyde değildi. Bu durumda ve daha oldukça uzunca bir süre, bu iş devletten beklenen ve devlet eliyle yaptırılmaya çalışılan bir konu oldu.

Sorun, 1963'ten başlayarak, bugüne kadar yapılan 4 kalkınma planında da "bölgelerarası dengesizliği giderme" başlığı altında ele alındı. Böylece, daha önceki dönemlerde sözü bile edilmeyen bir konu gündeme gelmiş oldu.

Yanaşımdaki değişme diye sözünü ettiğimiz gelişme budur.

Gerçek yaşamda durum

1979-1983 yıllarını kapsayan 4. Kalkınma Planı'na baktığımızda, 1963'ten 1979'a kadarki üç plan dönemi için, dengesizliği giderme konusunda olumlu not verilmemiş olduğunu görüyoruz.

4. Plan'da yapılan değerlendirme şöyle:

"Bölgelerarası dengesizlik 1. Plan'dan bu yana bir sorun olarak ele alınmış ve dengesizliğin giderilmesi için her üç plan döneminde de çeşitli politikaların uygulanması öngörülmüştür. Ancak önerilen tüm politikalara ve harcanan çabalara karşılık bölgelerarası dengesizlik giderek artmıştır.

"Üç plan döneminde geri kalmış bölgelerin kamu yatırımlarından giderek daha az pay almasının yanısıra özel kesimin de bu bölgelere yöneltilememesi dengesizliğin artmasının önemli nedenlerinden birisi olmuştur." (*4. Kalkınma Planı, 1979-83*, s.75)

Görüyoruz ki "bölgesel dengesizliği gidermek" istek olarak dile getirilmiş, plana alınmış ama 1979 yılına kadar bu eğilimin yaşama geçmesinde fazla bir ilerleme olmamıştır. Bunun nedenleri üstünde yorum yapmadan önce yine 4. Plan'da söylenenlere bakalım:

"I. Bölgesel gelişme

"...İçinde bulundukları ekonomik gelişme aşamalarına göre, bölgelerin sorunları ve gelişme öncelikleri farklılıklar göstermektedir. Başka bölgelere oranla gelişmiş ve hızla gelişmekte olan bölgelerde, gelişmenin ulusal plan hedef ve amaçları doğrultusunda sürekliliğini sağlamak, düzensiz kentleşmeyi ve arazinin kullanımını disiplin altına almak, sanayi-altyapı ilişkilerini düzenlemek önem kazanmaktadır. Geri kalmış bölgelerde ise amaç, gelişme sürecini başlatmak ve sürekli kılmaktır.

"...Sektör programlarının bölgelerin gelişme sorun ve amaçlarına uygun olarak farklılaştırılması, bölge ölçeğinde planlama ve yatırımcı kuruluşlar arasında yatay eşgüdümü zorunlu kılmaktadır. Planlı dönemde gerek bölgesel planlama yapacak, gerek yatay eşgüdümü sağlayacak örgütlenme ve kurumlaşma, yeterli yönetsel ve teknik güçle oluşturulmamış, deneme niteliğindeki birkaç örnek dışında bölgesel gelişme planları hazırlanamamıştır. Yapılmış olan bölgesel planların uygulamalarında belirli uygulama düzeni ve araçları geliştirilemediği için çeşitli güçlüklerle karşılaşılmıştır. Bu planlar bölgelerin ve sektörlerin bütününü kapsamadığı için bölgelerarası ve sektörlerarası karşılaştırmalar yapılamamış, sonuç ve önerilerin ulusal ölçüt ve öncelikler açısından değerlendirilmesi, plana ve yıllık programlara alınması mümkün olmamıştır.

"...Bunun sonucu olarak bölgelerarası dengesizlik artmıştır." (*4 Kalkınma Planı*, s.72)

4. Plan'da "bölgesel dengesizliğin giderilememesi", bazı bölgesel planların yapılamamış olmasına ve uygulamadaki bazı teknik eşgüdüm sorunlarına bağlanmaktadır. 15 yıllık bir süre söz konusu olunca bu nedenleri — bazı etkileri olduğunu reddetmesek bile — gerçek neden diye kabul etmek mümkün değildir.

1963-1979 arasındaki 15 yıllık dönemde gerek kamu yatırımlarının gerekse özel yatırımların "Doğu Anadolu" diye tanımlanan Türkiye Kürdistanı'na, planlarda öngörülenlerin gerisinde bir hızla yöneldiği ortadadır. Ve bunun birçok nedeni vardır. Ancak, acaba yatırımlar planda öngörülenin gerisinde kalmasaydı bölgelerarası dengesizlik giderilebilecek miydi? Bunun için kişi başına düşen program yatırımlarına bakalım:

Tablodan görüldüğü gibi, kabaca Türkiye Kürdistanı olarak ele alabileceğimiz "Doğu ve Güneydoğu" bölgeleri için öngörülen kişi başına kamu yatırımları, yalnızca 1. Plan döneminde batı bölgesine göre daha fazladır. 2. ve 3. Plan dönemlerinde sayılar hızla Kürdistan'ın aleyhine dönmüştür. 3. Plan döneminde kişi başına planlanan yatırım Kürdistan için 3317 TL. iken aynı yatırım batı bölgesi için 5074 TL. olarak planlanmıştır. Bu durumda "dengesizliğin giderilemesini" teknik bazı bozukluklarda aramak doğru değildir. Kamu kesiminde durum böyleyken aradaki farkın özel sektör tarafından kapatılabileceği, uygulamaya konan teşvik tedbirleri sayesinde, özel sektörün büyük bir hızla Kürdistan'da yatırımlara yöneleceği herhalde beklenmiyordu!

Ama belki de bekleniyordu. Çünkü yatırımları teşvik uygulaması 1963 yılında başlatıldığında, indirim oranları genel olarak %30, "geri kalmış bölgeler" için de %50 olarak belirlenmişti. Yani aralarında pek fazla bir fark söz konusu değildi. Bu dönemde kişi başına program yatırımlarının, Kürdistan için batıya oranla daha yüksek belirlendiğini görüyoruz.

Daha sonra, 1967 yasasıyla indirim oranı %80'e çıkarıldı ve ayrıca bazı önlemler daha getirildi. Teşvik belgeleri uygulaması ise 1968'de başlatıldı. Aynı dönemde Kürdistan için programlanan kişi başına yatırımların batıya oranla oldukça geri kalmaya başladığını ve giderek iyice geri kaldığını görüyoruz. Bu durumda insan ister istemez, "acaba beklenen, bu tedbirler sayesinde özel sektörün Kürdistan'a yatırımları önemli ölçüde arttıracağı mıydı" sorusunu soruyor.

Türkiye burjuvazisinin, iç sömürge Kürdistan'a ve Kürt sorununa yanaşımında son dönemde ortaya çıkan değişimlerin ardında, dışa yeterince açılamayıp gözünü Kürdistan'a çevirmiş olması yatıyor.

Nitekim, "Teşvik Tedbirlerinin Bölgesel ve Sektörel Dağılımı" başlıklı incelemesinde Süer Kırçak bu beklentinin gerçekten varolduğunu ama bunun mümkün olamayacağını söylüyor.

"Teşvik tedbirleri yoluyla geri kalmış bölgeleri yatırımcılara cazip kılarak bölgelerarası dengesizliğin giderileceği savının ne kadar geçersiz olduğu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya hiç denecek kadar az miktarda yatırım için teşvik alındığı gözönüne alındığında açıkça ortaya çıkmaktadır." (Süer Kırçak, "Teşvik Tedbirlerinin Bölgesel ve Sektörel Dağılımı", *TMMO Sanayi Kongresi 1976*, s.26)

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta var. Söz konusu dönemde teşvik tedbirleri gerçekten bu bölgeleri yatırımcılara cazip kılmaya yetmemiştir. Ancak bunun böyle olması, teşvik tedbirlerinin hiçbir zaman işe yaramayacağı anlamına gelmez. Kürdistan'da altyapının yetersiz olduğu ve buna da bağlı olarak batıdaki koşulların daha elverişli (kârlı) olduğu bir dönemde işe yaramayan bu tedbirler değişen koşullara bağlı olarak pekala işe yarayabilir. Nitekim öyle de olmaktadır.

Yalnız, buna ilişkin sayılara geçmeden önce yine 1976 yılı *TMMO Sanayi Kongresi*'nin aynı yayınında yer alan, altyapı yatırımlarına ilişkin önemli bir değerlendirmeyi aktarmakta yarar görüyoruz.

Altyapı yatırımlarının önemi

"Üzerinde duracağım bir başka olgu da, Sınai Kalkınma Bankasının çalışmalarında görülen benzeri bir eğilim. Biliyorsunuz, bu banka ortakları arasında emperyalist örgütlerin de yer aldığı ve görevi emperyalist ülkelerden alınan kredileri ülke içinde özel kesime aktarmak olan bir kuruluş. Türkiye Sınai Kalkınma Bankasının, Doğu Anadolu bölgesine verdiği krediler 1973 yılına kadar ancak yüzde 3-4 oranında kalırken, bu rakam 1974 yılında yüzde 25'e, 1975 yılında ise yüzde 28'e yükselmiş. Sanırım ilginç bir konu." (s.31)

"Arkadaşımız oldukça ilginç noktalar üzerinde durdu. Kuşkusuz bu gelişmeler doğru. Ancak, sanırım bunlar benim söylediklerimin çok da tersine gelişmeler değil. Temel olarak, Türkiye'deki kapitalist gelişmenin artık dengesizliğin doğurduğu setlerle karşılaşmağa başladığını, dolayısıyla bu setlerin ortadan kaldırılması gerektiğinin de anlaşılmaya başlandığının söylemiştim. Nitekim hem devlet kuruluşları, hem de yabancı kuruluşlar bu görevi oldukça etkin bir biçimde üstlenmeye başlamışlardır." (s.32)

"Türkiye'de 1950'lerde yaratılan altyapı, imalat sanayiindeki gelişmelere olanak sağladı. 1970'lere geldiğimizde bu altyapıda tıkanıklar başladı. Enerji yetmez duruma geldi. Dolayısıyla altyapıda yeni geliştirmelerin gerekliliği ortaya çıktı. Altyapının yetersizliği özellikle Batı Anadolu bölgesinde daha yoğun olarak hissediliyor. Enerji sıkıntısı vb. nedenlerle fabrikalar çalışamaz duruma geldi. Dolayısıyla büyük ölçekte enerji yatırımlarına gereksinme duyuluyor. Hangi siyasal parti olursa olsun bu gereksinme üzerinde duruyor. Bu da bize, önümüzdeki 5-10 yıllık süre içinde yatırımların, imalat sanayiinden çok, altyapıya yöneleceğini gösteriyor. Türkiye'de kapitalist gelişmeyi engellememek için bu gerekli görülüyor." (s.35)

"Özel kesimin doğuya gidip gitmemesinde kâr amacı tek başına bir faktör değil. Altyapı konusu da en az 'kâr' kadar önem taşıyor. Eğer belirli ölçülerde doğu bölgelerinde altyapı gerçekleştirilebilirse, özel kesim için çekici olabilir.. Kuşkusuz bugün Batı Anadolu'da karşılaşılan altyapı sorunları yarın bir süre sonra Doğu Anadolu bölgesinde de çıkacaktır." (s.36)

1978'den bu yana "Doğu"daki altyapı yatırımları üstüne yapılan tartışmaları ve bu konuda son yıllarda artan çabayı gözden kaçırırsak Oktay Varlıer'in değerlendirmesinin doğruluğu ortaya çıkar. "Kâr" ile altyapıyı karşı karşıya koyması yanlıştır, ama bunu bir yana bırakalım.

Artan altyapı yatırımları

1983'den bu yana Türkiye burjuvazisi Kürdistan'a değişik bir gözle bakıyor. Hızlanan bir şekilde altyapı yatırımlarını tamamlama çabası içinde. GAP Projesi başlı başına muazzam bir altyapı yatırımı olarak tüm aksamalarına rağmen tamamlanma yolunda ilerliyor. Öte yandan telekomünikasyon ve elektrifikasyon yatırımları da altyapının bu iki önemli alanındaki eksikleri hızla tamamlıyor.

Özal hükümetinin açıklamalarına göre 1983 yılında "Doğu ve Güneydoğu" bölgeleri için 180 milyar TL. olan kamu yatırımları 1986'da 1 trilyona ulaşıyor.

TABLO 11
KİŞİ BAŞINA DÜŞEN PROGRAM YATIRIMLARI[1]

	Doğu+G.Doğu (18 il)			Diğer (49 il)			Türkiye		
Sektörler	1.Plan 63-67	2.Plan 68-72	3.Plan 73-77	1.Plan 63-67	2.Plan 68-72	3.Plan 73-77	1.Plan 63-67	2.Plan 68-72	3.Plan 73-77
Tarım	95	173	291	118	129	305	113	137	303
Sanayi	298	637	1515	305	768	3002	304	743	2722
Hizmet	324	441	1511	261	525	1767	273	509	1719
Toplam	717	1251	3317	684	1422	5074	690	1389	4744

1. Birkaç ili kapsadığı için dağıtılamayan "muhtelif yatırımlar" olarak adlandırılan yatırımlar dışarıda kalmıştır. (4. Plan, s.79)

Yani "Doğu ve Güneydoğu"nun tüm kamu yatırımları içindeki payı %24'den %30'lara çıkıyor. ((*Tercüman*, 14 Kasım 1986)

Türkiye Kürdistanı'nın kamu yatırımlarından aldığı payın 1. Plan döneminde %19.6, 2. Plan döneminde %17.1 ve 3. Plan döneminde (1973-1977) daha da düşük olduğunu hatırlarsak, (Bak :*4. Kalkınma Planı*, s.76) yukarıdaki kamu yatırım oranının önemli bir artışı gösterdiği açıktır.

Telefon verilen köyler

1986 yılında, Kürdistan'ın en ücra köşelerinin de yavaş yavaş Türkiye'nin öteki kesimleriyle haberleşme ağı içine sokulduğunu görüyoruz.

Örneğin, Van, Muş, Bitlis ve Hakkari'de 1985 yılında 615 olan telefonlu yerleşim merkezi, 1986 Aralık ayının başında 838 olmuş. Ayrıca, 1986'da 570 köyü olan Van'ın 360, 373 köyü olan Muş'un 205, 134 köyü olan Hakkari'nin 102 ve 273 köyü olan Bitlis'in 143 köy ve mezrasına telefon bağlanmış. (*Hürriyet*, 24 Aralık 1986)

Devlet Bakanı Karaevli'nin verdiği rakamlara göre 1983'de Kürdistan'da %20 olan telefonlu köy oranı 1986'da %50'yi aşacak, Ağrı ve Kars gibi sınır illerinde de %100 olacak. Programa göre de 1988 sonunda telefonsuz köy kalmayacak. (*Tercüman*, 14 Kasım 1986)

Bu rakamlar ne kadar ihtiyatla karşılarsak karşılayalım, belli bir eğilimi çok açık yansıtıyor.

Köy elektrifikasyonu, barajlar, vb.

1986 yılında kalkınmada öncelikli yörelerde köy elektrifikasyonu için yalnızca kasım ayı içinde Kamu Ortaklığı Fonu'ndan 40 milyar TL. verilmiş. (*Hürriyet*, 22 Kasım 1986)

Öte yandan 1983'te %43 olan kalkınmada öncelikli yöreler köy elektrifikasyonu oranının 1986'da %95'e ulaşacağı da ve yine Devlet Bakanı Karaevli'nin açıklamalarında yer alıyor. (*Tercüman*, 14 Kasım 1986)

Barajlara gelince, 1983'den bu yana 176 milyar destek Kamu Ortaklığı Fonu'ndan sağlanmış. (*Tercüman*, 14 Kasım 1986)

Altyapının ötesine yöneliş

Kamu yatırımlarında, özellikle altyapıyı geliştirmeye yönelen bu artış yalnızca kendi başına bile son derece önemlidir. Ne var ki, 1980 sonrasında, özellikle 1983'den bu yana Kürdistan'a yöneliş yalnızca altyapı yatırımlarının hızlanmasıyla sınırlı değildir. Kamu fonları altyapının yanısıra giderek daha başka alanlara da yöneliyor. Örneğin 22 Kasım 1986 tarihli *Hürriyet*'te şöyle bir haber yer alıyordu:

"Kalkınmada öncelikli yörelerdeki 18 şirkete, Kamu Ortaklığı Fonu'ndan yatırım kredisi, işletme kredisi veya iştirak yoluyla 20 milyar 310 milyon 90 bin liralık finansman sağlandı.

"...Şirketler ve faaliyette bulunduğu iller şöyle:

" 'Binsan, Bingöl Un San. (Bingöl), Sümerbank Pamuklu San. (Adıyaman), Bingenç-Tuğ Tuğla Kiremit (Bingöl), Bitlis Gıda Maddeleri (Bitlis), Özel Karacadağ Eğitim Tesisleri (Diyarbakır), Emaş Endüstri Mineralleri (Muş), Iğdır Et ve Gıda Uluslararası Nak. ve Paz. (Kars), Tungaş Gıda (Tunceli), Çan-Mersan (Çankırı), Keban Holding (Elazığ), Sümerbank Pamuklu Sanayi (Erzincan), Sümerbank Pamuklu Sanayi (Kahramanmaraş), Abana Elektromekanik Sanayi (Kastamonu), Güntaş, Gündüzbey İplik San. (Malatya), Maksan Makina San. (Malatya), Sivas Demir-Çelik Fab. (Sivas), Sivas Hazır Giyim Fab. (Sivas), Mepesan Meyve Sebze Pazarlama (Tokat)'

"Öte yandan Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın, Resmi Gazete'de yayınlanan bir tebliğinde, kalkınmada öncelikli yörelerde

yatırım yapan firmaların teşvik belgeli yatırımlarının her türlü vergi ve harç istisnasından yararlandığı hatırlatıldı.

"Ayrıca, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, sermaye şirketlerinin, kooperatiflerin ve bunların birlikleri ile vakıfların her ne suretle olursa olsun, kalkınmada öncelikli yörelerde yapacakları konutlardan vergi, resim ve harç alınmamasını karara bağladı."

Sayılan şirketlerin birkaçı dışında tümü, teşvikler açısından yeni bir sınıflama ile 1. dereceden kalkınmada önemli yöre olarak tanımlanan Kürdistan'dadır. Bu örnekler, kamu fonlarının Kürdistan'da imalat sanayinin desteklenmesi yönünde de seferber edilmeye başlandığının göstergeleridir. Bu eğilimin giderek artacağını söylemek zor değildir. Tekelci burjuvazi, finans-kapital altyapısı geliştiği ölçüde Kürdistan pazarına açılma hazırlığı içindedir. Bu süreç başlamıştır. Hem altyapıyı geliştirecek hem de altyapının gelişmesiyle Kürdistan'a açılma hızlanacaktır. Bu süreci burjuvazi çok iyi görüyor. Örneğin Devlet Bakanı Karaevli şöyle diyor:

"Kalkınmada öncelikli bölgelerde devletimiz her türlü yatırıma öncülük ediyor. Devletin sanayiye girmesine prensip olarak karşıyız. Ancak, bunun istisnası kalkınmada öncelikli bölgelerdir. 1988 yılında bu bölgeler 1983'de bulunduğu noktadan çok daha farklı bir yere gelecektir." (*Tercüman*, 14 Kasım 1986)

Diğer yandan, tekellerin de çeşitli biçimlerde Kürdistan'a açılmaya başladığını görmek mümkün. Örneğin Alarko Holding'in Siirt Meyan Kökü Sanayi ve Ticaret A.Ş'ye %50 hisseyle ortak olup 2.4 milyar harcadıktan sonra işletmeye açtığı haberini veren *Ekonomik Bülten* gazetesi, Alarko'nun bölgede yeni yatırımlar plandığını yazıyor. (Kasım 1986)

Alarko Holding yine Siirt'te Etibank ve bir yabancı şirketle ortaklaşa bakır madeni ve izabe tesisi yatırımına girmiş. Haber şöyle devam ediyor:

"Karakaya Barajı ve Hidroelektrik Santralı Etibank Şark Kromları Kef Dağı, Elazığ Keban Holding Sodyum bikromat, Elazığ Etibank Ferrokrom tesislerindeki şantiyeleri ziyaret eden Alarko yetkilileri 5 günlük gezide olumlu izlenimler aldıklarını belirterek şu açıklamayı yaptılar:

" 'Doğu Anadolu'daki yatırımların kendine has güçlükleri var. Ancak bunları göze alarak girdiğimiz işleri başarı ile götürüyoruz. Ancak bölgedeki yatırımların artması için teşviklerin bölgenin kendine özgü güçlüklerini izale edecek çapta olması gereklidir.' "

Örnekleri çoğaltabiliriz. Ama burada altını çizmemiz gereken nokta, yukarıdaki alıntının son cümlesinde özetlenmiştir: "...Bölgedeki yatırımların artması için teşviklerin bölgenin kendine özgü güçlüklerini izale edecek çapta olması gereklidir." Ve son yıllarda burjuvazi, altyapının da geliştirilmesi temelinde, yeni teşvik tedbirleri uygulamalarıyla bunu yapıyor.

Teşvik belgeleri

Şimdi yatırımların Kürdistan'a yönelmesinde kaba da olsa (her belge alan yatırımın gerçekleşmesinin yüzde yüz olmaması nedeniyle) önemli bir gösterge olarak alabileceğimiz Teşvik Belgeleri sayı ve tutarlarına bakalım.

Tablo 12'ye göre 1968-1975 arası Türkiye Kürdistanı için alınan toplam teşvik belgelerinin değer olarak yüzdesinin %4.8 olduğunu görüyoruz.

Tablo 13'e göre de 1982-1986 (1986 ilk 9 ay rakamı üstünden hesaplandı) arası rakamı %9,78'dir.

TABLO 14
TEŞVİK BELGELERİNİN DAĞILIMI

1968-1975	%4.8
1982-1986	%9.78

Burada 1986 rakamının ilk 9 ay üstünden hesaplandığını belirtmiştik. Tablo 13'ten 1981 yılı için ilk 6 ay rakamının da 6.2 olduğunu görüyoruz. Bu temelde 1981-1986 arası Kürdistan'a yönelen teşvik belgelerinin %10'u aşmış olacağını söylemek herhalde pek yanlış olmaz. 12 Eylül döneminin etkilerini de gözönünde tutarak gelişmeye 1983 sonrasındaki dönem için bakacak olursak bu rakamın %11'in üstüne çıkmış olduğunu hesaplayabiliriz. (1986'nın son 3 ayını da ilk 9 ay gibi kabul ederek) Bütün bunları bir kenara bıraksak bile Kürdistan'ın payı %5'den %10'a çıkmıştır ki bu önemli bir artıştır.

1981 sonrasındaki gelişmeyi görmek için TÜSİAD'ın hazırladığı endekse de bakabiliriz. (Tablo 15)

Bu endeks de daha önce verdiğimiz oranları doğruluyor. 1981'de 100 olan Doğu ve Güneydoğu (Türkiye Kürdistanı) teşvik belgeleri endeksi 1986'da 321.5'e yükselmiştir. Bu sayının yüksekliği ve asıl önemlisi öteki bölgelere (yani batıya) oranla daha fazla oluşu, Türkiye Kürdistanı'na yönelişi gösteriyor.

Sonuç

Türkiye finans-kapitalinin 1980 sonrasında ve özellikle de son birkaç yılda "dışa açılma" çabalarının yanısıra hızla Türkiye Kürdistanı'na da yöneldiği görülüyor. Gerekli altyapı yatırımlarının devlet aracılığıyla tamamlanması ve dışa açılmada tıkanıklıklarla karşılaşılması oranında bu yönelişin hızlanacağını tahmin edebiliriz.

Ne var ki, burjuvazinin, hem iç pazarı genişletmek, hem de tarım ürünleri, enerji, doğal kaynak alanlarında atılımlar sağlayarak hem içerideki hem de dışa açılmadaki darboğazları aşmak amacıyla Kürdistan'a yönelmesi birçok önemli sorunu da beraberinde getiriyor.

Bir yandan artan yatırımlar ve bunları

TABLO 12*
1968-1975 ARASI TEŞVİK BELGELERİ

	Türkiye Kürdistanı**			Türkiye toplamı	
	Sayı	Değer (milyar TL)	Değer %	Sayı	Değer (milyar TL)
1968	3	0,0251	1,8	62	1,4226
1969	6	0,0481	1,2	93	3,9472
1970	2	0,2011	6,2	73	3,2280
1971	4	0,1666	5,8	69	2,8622
1972	21	2,3915	8,6	311	27,7925
1973	30	1,3947	3,1	512	44,7134
1974	52	2,9398	5,8	488	50,3535
1975	85	3,4334	5,2	672	66,9697
Toplam			4,8		

* Kaynak: Süer Kırçak, "Teşvik Tedbirlerinin Bölgesel ve Sektörel dağılımı", *TMMO Sanayi Kongresi 1976.*
** Doğu Anadolu+Güneydoğu Anadolu diye tanımlanan bölgelerin toplamı

TABLO 13
1981-1986 ARASI TEŞVİK BELGELERİ

	Türkiye Kürdistanı***			Türkiye toplamı	
	Sayı	Değer (milyar TL)	Değer %	Sayı	Değer (milyar TL)
1981			6,2[1] *	1688[1] *	430,000[1] *
1982			7,8[2]		
1983	76[0]	75,0[0]	11,8[2]		571,175[4]
1984		434,0[0]	9,2[2]	1176[2]	1105,224[3]
1985	260[0]		8,6[2]	1821[2]	3531,418[3]
1986	290[0] **	347,0[0] **	11,5[2] ** A	1381[2] *	3448,000[2] *

0 *Tercüman*, 14 Kasım 1986
** İlk 9 ayın rakamı
1 *1981 Yılında Türk Ekonomisi*, DPT
* İlk 6 ayın rakamı
2 *Türkiye Ekonomisi 1986*, TÜSİAD
A "Doğu Anadolu" rakamını bir önceki yıla eşit sayarak
3 *Ekonomik Rapor 1985*, T. İş Bankası
4 T.İş Bankası raporunda verilen artış yüzdelerinden hesaplama
*** Doğu Anadolu+Güneydoğu Anadolu diye tanımlanan bölgelerin toplamı

TABLO 15
TEŞVİK BELGELERİ ENDEKSİ

	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Marmara	100	64	43	39	65	169
Orta Anadolu	100	30	25	15	54	285
Ege	100	69	66	193	113	295
Akdeniz	100	30	45	20	26	129
Karadeniz	100	115	15	20	47	146
DoğuAnadolu	100	62	35	23	65	130
G.Doğu Anadolu	100	113	75	18	111	513
Doğu+G.Doğu	100	87,5	55	20,5	88	321,5
Diğer Bölgeler	100	61,6	38,8	57,4	61	204,8
Toplam	100	53	40	36	60	203

Kaynak: *TÜSİAD Raporu, 1986*

güvence altında tutma gereği, öte yandan yükselen Kürt ulusal hareketi Kürdistan'da şiddetli bir baskı uygulanması "gereğini" getiriyor. Özellikle 1980 sonrasında Türkiye Kürdistanı'ndaki ulusal hareketlerin kökünün kazınması amacıyla yürütülen açık savaş bunun göstergesidir.

Ancak Türkiye burjuvazisi, Kürt halkının varlığını dahi reddetmeyi sürdürerek ve yalnızca şiddet yoluyla ulusal sorunu bastıramayacağını biliyor. Bu politika giderek, uluslararası alanda da (özellikle Avrupa'da) burjuvaziyi güç durumda bırakıyor.

Bu nedenle, bir yandan ulusal hareketi bastırmak, devrimci örgütleri soyutlamak, yok etmek ve onlara sempati duyabilecek olan halka gözdağı vermek için yoğun bir sömürge savaşı yürütülüyor. Öte yandan ise havuç politikası olarak, artan yatırımlar ve buna bağlı olarak belli bir ilerleme gösterecek olan yaşam düzeyi temelinde Kürt halkının varlığını tanımaya hazırlık yapılıyor.

Mehmet Ali Birand'ın 3 Mart 1987 tarihli *Milliyet*'te yazdıkları bu hazırlığın çarpıcı bir göstergesidir.

"Bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz nokta başka. Bugün karşımızda bir *'Kürt sorunu'* vardır. Biz resmen, ne kadar *'dağ Türkleri'* dersek de diyelim, sorunumuz açıkça *'Kürt sorunudur'*. Önce adını doğru dürüst koyalım.

"(...)

"Kürt sorunu, bölgesel ve sosyal, ekonomik, politik bir sorundur. Basit bir eşkiyalık olayı değildir. Eğer Kürt sorununun bugünkü boyutlarının dışına taşmasını istemiyorsak... Eğer Türk Silahlı Kuvvetleri'ni gereksiz şekilde yaralamaktan kaçınmayı arzuluyorsak... Eğer bölgedeki dengeler ve İran-Irak ile ilişkilerimizde de tehlikeli yeni gelişmeler istemiyorsak, bu *'askeri çözüm ve askeri dış harekatlar'* politikamızı yeniden bir gözden geçirmemiz gerekmez mi?

"— Kürt ayrılıkçı güçlere karşı Türk Silahlı Kuvvetleri'ni bir polis gibi kullanma politikamızı değiştirmemiz gerekmez mi?

"— Ayrılıkçı güçlere karşı, Türk toprakları içinde daha etkin önlem almak ve bu tip mücadeleye göre hazırlanmış kuruluşlara bu görevi bırakmak daha iyi olmaz mı?

"— Nihayet, Kürt sorununun bölgemizin önümüzdeki yıllardaki en önemli konusu olacağını düşünerek, silahlı mücadeleden çok, uzun vadeli hareket edip ekonomik, sosyal ve kültürel önemler hazırlamamız ve fazla vakit geçirmeden uygulamaya girmemiz acaba daha akılcı bir yaklaşım sayılmaz mı?

"Unutmayalım ki, herşeyden önce bölge halkına kendi kültürleri yanısıra Türkçe öğretmemiz, eğitimlerini arttırmamız, GAP projesi başta olmak üzere ülkenin zenginliklerinden yararlandırmamız gerekir. Sadece köy koruyucularına silah dağıtmak, aşiretleri kollamakla bir yere varamayız."

Burjuvazi bu sopa ve havuç politikasının çok yönlü yararlarını çoktan hesaplamıştır. Bu politikayı uygulamakta kendine "içeriden", sol hareketin içinden yardımcı olacak güçleri de çok iyi görüyor. Bunlar menşevik resmiler ve onların şürekalarıdır.

Menşevik resmilerin bugün Kürt sorununda ileri sürdükleri görüş, Kürtlerin varlığının tanınması temelinde burjuvazi ile işbirliğidir. Menşevikler "gerçekçi" politikanın bu olduğunu, burjuvazinin bugün bu temelde birliğe yanaşacağını söylerken gerçeğe dile getiriyorlar. Bu temelde yapılacak bir uzlaşma ile burjuvazi resmileri kendi istekleri doğrultusunda yedeğe almış olacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye Kürdistanı'nın Türkiye burjuvazisi için önemi her geçen gün artıyor. Burjuvazi bu temelde çeşitli manevralara girişiyor, Kürt sorunu için yeni yanaşımlar arıyor. Bu durumda Kürt halkının varlığının tanınması temelinde uzlaşarak ayrılma hakkını savunmaktan yan çizmek burjuvazinin ekmeğine yağ sürecektir. Kürt halkının varlığını tanımasını burjuvazinin olumlu bir gelişimi olarak göstermek ise cahillik değilse ihanetin en büyüğüdür.

Çifte sömürü altında ezilen kadınların savaşımı, işçi sınıfının devrim savaşımının parçasıdır.

İşçi m kçi kadın, 8 Mart'ın kutlu olsun!

Nurten Keskin

Kadınların eşitliği yolunda katedilen mesafenin her bir santimi büyük mücadelelerle kazanılmıştır. Bugün bazılarına basit gibi görünen, zaten hep varmış gibi gelen birçok hak, uğrunda işçi ve emekçi kadınların can verdiği, kan akıttığı kazanımlardır.

Atatürk lütuf yapmadı

Burjuva köşe yazarları kadın sorununu konu etmeyi sıklaştırdıklarından beri bizim ülkemizde kadın haklarının Batıdaki gibi kadınların mücadelesi sonucunda kazanılmadığını, bunların tepeden getirildiğini, daha da beter bir demagojiyle Atatürk tarafından verildiğini öne sürüyorlar.

Bizim kadınlarımızın hem kendi hakları hem de tüm işçi sınıfının kurtuluşu için neler yaptığını ve yapabileceğini 1980 öncesinde yaşanan devrimci durum dönemi, faşizm sırasında göğüsledikleri işkenceler çoktan gösterdi. Çok daha gerilere gidip 1920'lere vardığımızda komünist kadınların komünist partisi içinde örgütlendiğini ve kadınların kurtuluşu için bilinçli mücadele yürüttüğünü görüyoruz. (Bakınız, *İşçinin Sesi*, sayı 249'da Birinci Doğu Halkları Kurultayı adlı kitaptan aktarılan bölüm)

İşçi ve emekçi kadınlarımızın kadın hakları için yürüttüğü mücadeleyi kanıtlamaya hiç gerek yok. Yürüttü, yürütüyor. Ama hadi diyelim ki yürütmedi. Böyle bile olsa bugünkü kadın haklarını Kemal'in verdiğini söylemek iki yanıyla büyük utanmazlıktır.

Birincisi, Kemal'in yasalarında kadınlara eşitlik verilmemiş tersine kadının toplumsal yaşamdaki eşitsiz konumu yasallaştırılmıştır. (Bunu *İşçinin Sesi*'nin 184-185, 249, 273. sayılarında kadın hakları konulu yazılarda gösterdik.)

İkincisi, burjuvazi sermaye birikimi için her türlü sömürüye azgınca başvururken kadınları da ucuz işgücü olarak iş yaşamının içine çekmek zorunda kalmıştır. En temel haklardan biri olan çalışma hakkını bile kadına bir hak vermek için değil kapitalizmi geliştirmek için, onu da yarım yamalak (kocanın iznine bağlı) tanımıştır. Kadının iş yaşamına katılması başka yasal ve sosyal hakları zorlamış, beraberinde getirmiştir.

Türkiye Anayasası'nın ancak 1934'te tanıdığı kadının seçme ve seçilme hakkı ise Batıda kadınların büyük mücadelelerle elde ettiği bir kazanımın Türkiye kadınına katkısıdır. Her ülkenin burjuvazisi Amerika'yı yeniden keşfetmiyor. İşçi sınıfının ayrı ayrı ülkelerde verdiği mücadelenin sonuçları her ülkeye şu ya da bu ölçüde yansıyor.

Bugün üstünde düşünmeye bile gerek görmediğimiz, kadının oy hakkı Batı kapitalist ülkelerinde büyük toplumsal çalkantılar yaratacak kadar zorlu mücadelelerle kazanılmıştır. Bizim ülkemizde bu boyutta bir mücadele gerektirmediyse bu Batıdaki sınıf kardeşlerimizin başka ülke burjuvazilerinin bile yüreğine korku salan bir savaşım yürütmesindendir.

Burjuvazi, sorunların emekçi kadınları savaşımın daha çok içine çeken biçimlerde patlamasını göze almaktansa, hem de üstelik sonunda bir hak vermek zorunda kalacaksa, hakkı, daha patlama belirtilerini gördüğü zaman tanır, hem de "iyi burjuvazi" imajı yaratarak kârlı çıkar. Türkiye burjuvazisinin bu işte akıllı davrandığını bugün bile kadın haklarını Atatürk verdi diyen İlhan Selçukların, Uğur Mumcuların durumu gösteriyor.

Türbancı gericiler neyi hedefliyor?

Türkiye burjuvazisi türban taşıyla beş-altı kuş birden vurmak istiyor. En başta yeniden yaklaşan devrim "tehlikesine" karşı toplumsal tabanı güçlü bir siyasal odak yaratmaya çalışıyor. Diğer yandan bunu Ortadoğu İslam ülkelerine açılabilmek için kullanıyor. Bugünkü konumuz açısından önemli olan yanı da türban olayının, kadınların savaşımına bir saldırı oluşturmasıdır.

Gericiler yukarıda sözettiğimiz hedeflere varmak için neden başka bir konuda değil de türban konusunda siyasal kampanya açtı? Bunun elbette kadına ilişkin nedenleri vardır. Türkiye burjuvazisi türban olayıyla kadınlar açısından en azından şunları hedefliyor:

1. Kadının devrimci yönde gelişmekte olan bilincini geriletmek. Kadını dinin uyuşturucu, gerici, savaşımdan alıkoyan etkisi altına sokmak.

2. İşçi ve emekçi kadınların yükselen, siyasallaşan mücadelesini hiç değilse gerici siyasallığa dönüştürebilmek.

Gericilerin türban olayıyla yapmaya çalıştığı şey hiç de basit bir başörtü tartışması değildir. Demirel "başörtüde ideoloji aramak yanlıştır" diyor. Bir kere başörtüde de ideoloji vardır. Başını örtme geleneği, kadını bir meta gibi alıp eve kapatan, ev işlerine hapseden, kendi malı olarak gördüğü için başkalarının görmesine yasak koyan dinci-burjuva ideolojisinin bir göstergesidir. Bu açıdan başörtüde de ideoloji vardır, ama başörtü örten kadınlarımız bilinçli gericiler değildir. Türbanda ise haydi haydi ideoloji vardır ve bugün türban takıp sokağa dökülenler bilinçli gericilerdir. Siyasal bir amaçları vardır ve bunun için örgütlü, bilinçli bir siyasal eylem yürütüyorlar.

Türbancılar, halkımızın daha yakından tanıdığı adlarıyla sıkmabaşlar, bilinç bulandırmak için tartışmayı başörtü, giyimkuşam özgürlüğü tartışmasına dönüştürmek istiyorlar. İşin ilginci tüm burjuva aydınları ve solcu geçinen legalist liberaller de bu tuzağa düşüp aynı değirmene su akıtıyorlar. *Milli Gazete*'nin "başörtüsü" konulu araştırmasına Perinçekçiler de katılmış ve bakın Doğu Perinçek ne cevap vermiş:

> "1. Başörtü, başı soğuktan, rüzgardan, kardan, güneşten koruyan örtüdür. Baş örtmek Nur süresinin 31. ayetinin gereğini yerine getirme düşüncesinden de kaynaklanabiliyor. Bu inançta olanlar, giyimlerini, kuşamlarını özgürce seçebilmeli ve gönül rahatlığı içinde giyinebilmeliler." (*Saçak* dergisi, Şubat 1987)

Perinçek bu yanaşımıyla gericilerin hizmetindedir. Gericilerin siyasal amaçlarına örtü olarak kullandıkları "başörtüsü" tartışmasının arkasında yatan amaçları, sokaklara dökülerek eylem yapmalarına, açlık grevi, toplu dilekçe vb. şekillere dönüştürmelerine rağmen görmüyor ve konu analarımızın, ninelerimizin başörtü geleneğiymiş gibi cevap veriyor. Basit bir giyimkuşam özgürlüğü sorunundan konuşuyor. Zaten gericiler de bunu istiyor.

Burjuvazi işçi, emekçi kadınların biriken öfkesinden korkuyor. Çünkü artık gecekondu semtlerinde, pazarlarda, yol kesmelerde bu öfke patlamaya başladı. Burjuvazi çok iyi görüyor ki kadınlar siyasal savaşıma katıldıkları zaman kendisinin sonu gelmiş demektir. Savaşımı önleyemez ancak yolundan saptırmaya çalışabilir. Burjuvazi buna çalışıyor. Lenin Clara Zetkin'le 1920'de yaptığı konuşmasında bu tehlikeye dikkat çekiyor ve şöyle diyor:

> "Kadınlar bizimle birlikte olmazlarsa, karşı-devrimciler onları karşımıza çıkarmayı başarabilirler. Bunu her zaman aklımızda tutmalıyız." (Aktaran Clara Zetkin, *Kadınların Kurtuluşu*, Günce Yayınları, s. 154)

Bugün burjuvazinin çabası tam da bu yöndedir. Aktifleşen kadın yığınlarını devrimci savaşımdan uzak tutmaya, kendi yanlarına çekmeye çalışıyorlar.

Feminizm de var

Bu çaba bir başka biçimde feminizm tartışması olarak karşımıza çıkıyor. Bugün Türkiye'de feminizm bir akım olarak taban bulmuş değildir. Ama burjuvazi yükselmekte olan kadın hareketinin devrim kanalına akmasından korktuğu için, kadın hareketi bari feminizm biçiminde olsun diyor.

Erkekçe dergisinin ocak sayısında "Feminizm Erkeklere Yaradı" başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazı feminizmle devrimci kadın hareketini özdeş göstermek için özel bir çaba sarfediyor. *Erkekçe* sadece kendi görüşlerini yansıtsaydı, hele ki 8 Mart konulu bir yazıda adını geçirmeye bile değmezdi. Ama dergi "feminizm erkeklere mi yaradı kadınlara mı?" sorusunu pekçok politikacı, yazar, aydın, sanatçıya soruyor ve onların görüşülerini de yayınlıyor.

Bunların içinde Yalçın Küçük, Reha İsvan, Şükran Ketenci, Latife Tekin, Cüneyt Canver, Fikri Sağlar gibi kişiler de var. Soruya yanıt verenlerin Yalçın Küçük hariç hepsi feminizmle, devrimci kadın hareketini özdeş göstererek konuşuyor. Yani sonuçta kadın haklarından yana konuşanlar bile feminizmin yanında olduklarını söyleyerek, kadın hakları mücadelesinde bilinç bulanıklığı yaratıyorlar. Yalçın Küçük ise *Erkekçe*'nin özel olarak yarattığı sis perdesini aralamadan, yani feminizmle gerçek kadın hareketinin ayrı ayrı şeyler olduğunu söylemeden feminizme karşı konuştuğu için bu sis perdesi altında kadın haklarına karşı konuşmuş oluyor.

Son yıllarda kadın sorunu hakkında yazı yazan burjuva ve küçük burjuva aydınların hemen hepsi feminizmle, devrimci kadın hareketini özdeş gösteriyor. Feminizm bir burjuva ideolojisidir ve bu tür çabalar feminizmi yani kadınlar üzerinde burjuva ideolojisinin hegemonyasını güçlendirmeye yarar.

Feminizm neden burjuva ideolojisidir?

Feminizm kadın sorununun sınıfsal özünü göstermez. Kadınların iki kat eziliyor ve sömürülüyor oluşunun sınıflı toplumla olan bağını açık etmez. Böyle olduğu için de mücadeleyi kapitalizm sınırlarının içine hapseder.

Oysa bu yol kadınları kurtuluşa götürmez. Kadın hareketi işçi sınıfının kapitalizmi yıkma, sömürüyü ortadan kaldırma savaşımıyla birleşmeden sonuç getirmez.

Feminizm genel olarak kadınların erkeklere karşı savaşımından söz eder, ama erkek işçinin sömürüsü de kadın işçinin çifte sömürüsü de sınıflı toplumdan kaynaklanıyor. Bu sınıflı toplumu yıkmadıkça ve komünizmi kurmadıkça kadının tam kurtuluşu imkansızdır.

Kurtuluşunun kendi mücadelesinde yattığını kavramış ve harekete geçmekte olan işçi, emekçi kadın yığınlarını devrim savaşımının içine çekmek görevimizdir.

Bunu başarmak için her türlü burjuva ideolojisine karşı savaşacağız. Kadınları kendi özel sorunlarından yola çıkarak örgütleyeceğiz. Kreş sorunun, eğitimsizliğin, aşağılanmanın vb. tüm sorunlarının düzenle bağını gösterip eşit haklar savaşımını işçi sınıfının devrim savaşımıyla öreceğiz.

Kadınlar katılmadan devrim başarıya ulaşamaz, komünizme varmadan da kadınlar kurtulamaz.

Bu bilinçle 8 Mart kutlu olsun.

İşçi, emekçi kadın yığınlarını kazanmak, devrim savaşımının içine çekmek görevimizdir.

Kadınların katılımı olmadan devrim başarıya ulaşamaz, komünizme varmadan da kadınlar kurtulamaz.

Netaş grevi, yaklaşan dev işçi alternatifinin habercisi oldu.

NETAŞ GREVİ BİTTİ

18 Şubat'ta biten Netaş grevi işçi sınıfımızın savaşımında çok önemli bir dönemeç oluşturdu. Giderek yükselen sınıf savaşının hem göstergesi oldu, hem de bu savaşın yükselmesine büyük ivme kazandırdı. Netaş grevi 12 Eylül sonrası yapılan ilk büyük grevdi. 2650 işçi 93 gün boyunca yılmadan savaşım verdiler. Öğrettiler, öğrendiler. Grev boyunca işçi sınıfımızın kalbi Netaş'ta attı.

Kemal Koldaş

18 Şubat'ta biten Netaş grevi işçi sınıfımızın savaşımında çok önemli bir dönemeç oluşturdu. Giderek yükselen sınıf savaşının hem göstergesi oldu, hem de bu savaşın yükselmesine büyük ivme kazandırdı.
Netaş grevi 12 Eylül sonrası yapılan ilk büyük grevdi. 2650 işçi 93 gün boyunca yılmadan savaşım verdiler. Öğrettiler, öğrendiler. Grev boyunca işçi sınıfımızın kalbi Netaş'ta attı.

Netaş'ın konumu İstanbul'un işçi kuşağının savaşkan bir köşesi, adını 1 Mayıs 1977'den alan, 1 Mayıs Mahallesi'nin dibindeydi. Yılların birikiminin billurlaşması söz konusuydu. İşçiler güçlü girdikleri bir savaştan daha da bilenerek, bilinçlenerek, güçlenerek çıktılar. Netaş grevinin başarısı işte bu noktada ve sınıf savaşını yükseltmesinde, ülkenin siyasal yapılanmasını derinden sarsmasında yatmaktadır.

Birlik işçinin gücüdür

Grevin bu başarılı yanının altında Netaş işçisinin gücü yatmaktadır. 2650 işçinin tümü greve katıldı. 93 gün boyunca kimsenin "gık"ı çıkmadı. Oysa Otomobil-İş bu fabrikada 1300-1400 üye ile yetki almıştı. Ancak işçiler bu durumun grevi zaafa uğratmasına izin vermediler. Tavandaki sendikal bölünme, tabanda yerini militan, savaşkan birliğe bıraktı. Grev boyunca oportünizmin hoşgörüsüne sığınan iki şef, son günlere doğru ise 70-80 imalat işçisi ve 100 kadar büro işçisinin dışında kimse çalışmadı. İşçiler büyük bir coşku ve disiplinle grevi götürdüler. Her an her eyleme hazır 500 militan grevci işçi sürekli alarmdaydı.

İşçi gücün örgütte olduğunu, birliğin yığıntı değil örgütlü birlik olduğunu sağduyusuyla bilir ve bunun için eşsiz bir örgütçüdür. Netaş işçisi sendika merkezinin geri çekici etkisine rağmen grevin içinde örgütlenmede çok başarılı adımlar attı. Her gün yalnızca çeşitli nöbet yerlerinde 120'den fazla işçi görev aldı. Ve nöbet listesi hergün değişti. 60 işçi dayanışma örgütleme komitelerinde yöneticilik yaptı.

Grev boyunca işçilerin kendi çabaları dışında yeterli bir dayanışma örgütlenmemesine rağmen, kimse dışarıda kaçak çalışma yoluna sapmadı. Dayanışmamızı kendimiz örgütleriz, kendi dayanışma örgütlenme işlerimizde çalışırız dedi. İşçiler, sendikayı avukatları gibi görüp grevi sendikaya havale ederek bir kenara çekilmediler. Grev bizim işimiz dediler. Kimi eksikliklere, acemiliklere rağmen grevi başarıyla, özveriyle götürdüler.

Bu durumu 12 Eylül öncesinin büyük grevleriyle, örneğin sekiz buçuk ay süren MESS grevleriyle karşılaştırırsak aradaki farkı çok iyi görürüz. İşçi sınıfımızın bilincinin ne kadar ilerlediğini, sağduyusunun, sınıf sezisinin ne kadar geliştiğini anlarız.

Bir kez o grev, "DGM'yi ezdik, sıra MESS'te!" gibi oportünizmin etkilerini içinde taşıyan bir belgiyle yapılmıştı. İşçileri siyasal bir hedeften geri çekip ekonomik hedeflere yönelten bir belgiyle. DGM ne? MESS ne? Etkin bir dayanışma örgütlenmemiş, işçiler limon-salatalık satıcılığına, küçük atölyelerde kaçak çalışmaya adeta zorlanmıştı. Grev gözcüsü olmadığından Maden-İş uzmanları bile gözcülük yapmıştı.

Kuşkusuz bu iki grevin yer aldığı ortamlar birbirinden çok farklıdır. MESS grevi devrimci durum koşullarında işçiyi geri çekici, enerjisini devrime yönlendirmek yerine köreltici bir grevdi. İşçileri gereksiz yere yorup kendi örgütlerine küstürdü.

Netaş grevi ise devrimci durumun henüz çıkmadığı ama her an çıkabileceği, ekonomik savaşımın siyasal nitelik alış sürecinin *nesnel* olarak hızlandığı bir ortamda geçti. Grevin istemleri tümüyle fabrika işçilerinin katılımıyla, onların istekleri doğrultusunda ve onlar tarafından şekillendirilmişti. Bugün Türkiye'deki en ileri ekonomik istemlerdi. Doğrusuyla, yanlışıyla bir bütün olarak, yasaları ve siyasal yapıyı zorlayıcı, işçi yöntemlerle delici nitelik taşıyorlardı: Birinci yıl için yüzde 75, ikinci yıl için yüzde 55 zam, 4 ikramiye yıpranma primi (1 ikramiyeden fazlası yasak), Disiplin Kurulu başkanlığının işçi ve işveren arasında dönerli olması gibi.

Sonra, sendika genel merkezinin geri çekici çabalarını engellemeye önem verdiler. Bir yandan disipline uydular, eylemde birliği bozmadılar. Öte yandan bu işi siz yapmaya niyetli değilseniz biz yapacağız, gölge etmeyin dediler. 31 Ocak'taki Netaş işçilerinin gecesinde bunu çok açık belirttiler. Bir kuruş zam almasak da yenilsek de girme kararını biz vereceğiz, biz onaylamadan anlaşmayı imzalamayacaksınız, dediler. (Ama imzaladılar!) Açıklık istediler.

İşçi sınıfımızın, "depolitizasyon" bir yana, eskiye oranla "aşırı politize" olduğuna, olgunlaştığına, sınıf bilincinin ilerlediğine, faşizmin çoktan çözülüp gittiğine bu grevden daha iyi bir kanıt bulunabilir mi?

Bu yasalarla da grev yapılır, yapacağız!

Eğer işçiler birlikse, örgütlüyse bu yasalarla da grev yapılabilir. Netaş grevinin gösterdiği bir başka gerçek de bu oldu.

Grev daha ilk gününden 500'den fazla işçinin yolu kapatarak, toplu olarak 1 kilometre yürüyüşüyle başladı. Türkiye'de 3 kişinin birarada yürümesinin yasak olduğunu düşünürsek, nöbet değişimleri bile ufak birer mitingdi. İşçilerin birikmiş sınıf kinini gören polis, bunları görmemezlikten gelmeyi yeğledi.

Netaş grevi bu yasalarla nasıl grev yapılacağını gösteren çok değerli deneyimler kazandırdı. Bir yasayı ne kadar detaya indirirseniz, ne kadar "açık kapamaya" uğraşırsanız o kadar çok yeni "açık kapı" ortaya çıkar. Netaş işçileri yaratıcı bir biçimde bu açıkları buldular, güçlerine yaslanarak bu açıkları kullandılar.

Grev çadırı mı yasak? Sendika şube binası 24 saat açık kaldı. Netaş'ta şube binası grev yerine yakındı. Her grevde böyle olmayacak tabii. Ama neden sendikalar birbirlerinin binalarını grev sırasında bir grev üssü olarak kullanamasınlar? Niye Özgıda-İş Bakırköy şubesi sendika binasını Derby işçilerine bir üs olarak vermesin? Laspetkim-İş'in Hak-İş'ten ayrılması bunu engelleyebilir mi? Ya da Laspetkim-İş'in bağımsız olması Türk-İş'e üye bir sendikanın Bakırköy'deki bir şubesini kullanmasına engel mi? Bu soruları hiçbir sendika tabana karşı doyurucu bir biçimde olumsuz olarak yanıtlayamaz. Ama bunun için en başta bu soruları sormak gerek. İşçiler bunları er geç soracak.

Grev tüzüğü, grevci işçileri grev kırmaya o kadar detaylı bir biçimde özendirmiştir ki, dışarıdan gelenleri hesaba katmamış. Dışarıdan gelip çalışan çırak, öğrenci-işçilerin ürettikleri ürünler iş yerini terkedemiyor. Polis, terkederse gidin, dava açın, toplatıp geri koydurun, diyor. Ancak işçiler yığınsal bir biçimde kamyonların önünü keserek engelliyorlar. Polis geri çekilmek zorunda kalıyor. Gücün varsa engellersin!

Netaş grevinin gösterdiği bir başka nokta da, bir işyerinde işçiler ne kadar birlik olurlarsa olsunlar, bunun grevi kazanmaya yetmeyeceğidir. Aynı işkolundaki işçilerin, hatta bir bütün olarak sınıfın grevcilerle dayanışması zorunludur.

Yaşasın işçi dayanışması

Netaş grevi boyunca Türk-İş'e ve Hak-İş'e bağlı birçok sendika şubesi ve fabrika toplu olarak grevi ziyaret etti, dayanışmasını gösterdi. Karınca kararınca yardım etti. İşçi semti Ümraniye, 1 Mayıs Mahalleleri halkı grevcilere her türlü yardımı yaptı. Onlardan gereksinimleri için para almadı.

24 Ocak'ta yapılan dayanışma gecesi "12 Eylül öncekiler" gibi oldu. Coşku, inanç, kararlılıkla dopdolu bir salon toplumsal sempatinin işçilerin yanında olduğunu gösterdi. 31 Ocak'taki Netaş işçilerine dönük geceye işçilerin tamamına yakını katıldı. Çoğu ailece gelmişti. Grevci eşleri dayanışma kermesi düzenledi. Kadın işçiler ve grevci eşleri de greve aktif olarak katıldı.

İşçiler dayanışmaya kendi işleri olarak yaklaştılar. Yalnızca bağış toplamadılar. Dayanışma ürünleri, anahtarlıklar, mendiller, bardak altları ürettiler. Bunları sattılar. Böylece yalnızca şapka dolaştıran pasif bir dayanışma değil, aktif dayanışma gösterdi. Bu, dayanışmaya yeni bir yaklaşım, iş olarak yaklaşımdı.

Yurt dışında da Netaş grevi büyük bir yansıma buldu. Gazetemizin çağrısıyla 12 milyona yakın para toplandı ve grevcilere yollandı. Türkiye'de yükselen sınıf savaşımının Avrupa'yı da etkilemeye başladığı çok açık görüldü.

Diri, canlı unsurlar dayanışmada başı çektiler. İTİB militanları işçi sınıfımıza layık bir adanmışlıkları olduğunu bir kez daha gösterdiler. Dayanışma, Avrupa'nın rehavetine kapılmış, koflaşmış unsurları da iyi sergiledi. Bunlar tam birşeyler "yapmaya niyetleniyorlardı" ki, grev bitti.

Netaş işçileri kendilerine gelen dayanışmanın bir bölümünü Derby işçilerine aktardılar. Grev bitince kendilerine gelen bir kamyon dolusu gıda maddesi ve 1 milyon lirayı götürüp Derby işçilerine verdiler. Yalnızca kendi çıkarlarını düşünmediklerini gösterdiler.

Özet olarak söylersek, Netaş grevi, grevci işçiyle dayanışma fikrini, işçi sınıfımızın bilincine hiç çıkmamacasına kazıdı. Bu dayanışmayı aktif olarak geliştirdi, kalıcı kazanımlarıyla işçi hareketine armağan etti.

Netaş grevi işçiye ne öğretti?

İşçiler en başta devletin, polisin rolünü ne kadar iyi kavramış olduklarını gösterdiler.

Bu grev boyunca polis çok

Şimdi, her yeni grev Netaş'ın kazanımları üzerinde yükselecek, gelişecektir!

DAHA NİCE GREVLERE!..

"anlayışlı, kibar" davrandı. Malzeme çıkışını engelleyen sendikacı ve temsilci 6 kişiyi, "polisin ancak patronun köpekliğini yapacağını" söylediğini iddia ettiği bir işçiyi tutuklarken de eskiye göre çok "kibar"dı. Gözaltında da "kibar" davrandı.

12 Eylül faşizmi boyunca devletin, polisin kimin olduğunu, işçi sınıfımız çok yakından gördü. Polisin sahte kibarlığının göstermelik olduğunu da iyi biliyor.

Unutmayalım İzmir ayaklanmasının başlarında da polis çok "kibar"dı. Menşevikler ve sosyal demokratlar ayaklanmanın yayılmayacağının garantisini verdikten, ayaklanmanın yerel kendiliğinden bir çıkış olduğu iyice açığa çıktıktan, artık kazanamayacağı belirginleştikten sonra ise, polisin nasıl azgınlaştığını işçi sınıfımız unutmadı.

Yüzeydeki "kibar" görünüşe rağmen işçi,toplu sözleşme yasasının getirdiği kısıtlamalarla, PTT'nin grev kırıcılığıyla devleti tam karşısında gördü. O sıradan işçi arkadaş söylemiş olsa da olmasa da, bugün tüm Netaş işçisi "polisin ancak patronun köpekliğini yapacağını" düşünüyor.

İşçiler ikinci olarak sosyal demokratların ve onların kuyrukçusu menşeviklerin (artık menşevik bile olmayan resmilerin) ne olduklarını iyi gördüler. Sosyal demokratların ve menşeviklerin etkisindeki Otomobil-İş genel merkezi grevi geri çekmek için elinden geleni yaptı. 40 milyon birikmiş parası olmasına rağmen ödeme yapmaktan kaçındı. Ancak işçiler topluca genel merkezi ziyaret edince bu parayı çıkartıp ödeme yapmak zorunda kaldı. Bu "ziyaret"ten paniğe kapıldılar. El altından arabulucu aramaya çıktılar. Daha ilk baştan nasıl uzlaşacaklarını düşünüyorlardı, nasıl savaşacaklarını değil.

Bu "yöneticilerin" işçi sınıfımızın savaşkan geleneklerinden ne denli uzak oldukları da ortaya çıktı. Netaş işçileri hakları olan parayı aldıktan sonra bir daha ödeme filan istemediler. Dayanışma eylemleriyle olanak yaratmaya yöneldiler. "Netaş işçilerine 1 saatini ver" belgisini yükselttiler. Genel merkez ise uzlaşmayı düşünmekten dayanışma örgütlemeye vakit bulamadı.

Niye her Otomobil-İş üyesinin bir yövmiyesini Netaş işçilerine vermesi kampanyası örgütlenmedi? Tabandan bağış toplamakta Ümraniye Şubesi neden yalnız bırakıldı? Niye Türk-İş'e açıkça gidilmedi? Dayanışma göstermesi istenmedi? Somut, aktif dayanışmadan niye kaçıldı?

Bunların yerine Netaş işçilerinin yaptıkları işleri görüp "aferin, iyi yapmışsınız, devam edin" dediler. Dayanışmayı İnönü'yü getirip gözcü gömleği giydirmeye indirgediler. Kamuoyunun ve işçilerin önünde, gerçekten isteyerek Türk-İş'i davet edeceklerine, el altından gizlice Türk-İş Genel Sekreteri Emin Kul'la görüşüp greve gelmesini yarım ağız istediler.

Bütün bu sorunların yanıtları, menşeviklerin temel noktalarını çok net bir biçimde açığa çıkardı. Liberal burjuvazinin, sosyal demokrasinin kabul sınırları içinde kalarak işçi sınıfının savaşımı geliştirilemez. Menşevikler bu sınırı aşmayı düşünmediklerinden grevi de çıkmaza soktular. Daha ilk başta paniğe kapılıp işveren bir teklif getirmemesine rağmen istemlerini yüzde 75'ten yüzde 50'ye çektiler. Bu sallantılı, uzlaşmacı, tavizkar tutum işverence zayıflık belirtisi olarak yorumlandı ve işveren "grevi sürdürürsem işçilere istemlerimi kabul ettiririm" havasına girdi. Ortada bir zayıflık vardı ama bu merkezdeydi, tabandaki işçilerde değil. Bu zayıflık gösterilmeseydi, grevin daha kısa sürede bitmesi ve daha yüksek ücret artışı alınması çok büyük olasılıktı.

Menşevikler sallantısız, uzlaşmasız durmayı maceracılık gibi göstermeye çalışırlar. Oysa gerçek tam tersidir. Asıl uzlaşmacılık hareketi büyük maceraya sürükler. Netaş grevinde de öyle oldu. Menşeviklerin maceraya sürüklediği grev, tabanın kararlı ve sağlam tutum alması, tüm güçlüklere, eksikliklere karşın başarılı bir dayanışma örgütlenmesi, işçinin sabrının taşması ve işyeri işgali eğiliminin güçlenmesi sonucu alelacele bitirildi.

Kuşkusuz her grev, son tahlilde, işçiler için ekonomik açıdan iyi ya da kötü bir anlaşmayla,uzlaşmayla biter. Ama bu uzlaşmacı tutum alınması gerekir demek değildir. İşçilerin istemi, bu uzlaşmanın kamuoyuna açık olması, sendikaların işveren dünyasında ticaretin gizliliğinin bir parçası olmamasıdır. Uzlaşmaya başvurulacaksa sendika işverene başvurur, pazarlığını yapar, koşullar uygunsa imzalar, uygun değilse greve devam eder. İşçiler, bunu, 31 Ocak'ta yaptıkları Netaş işçileri gecesinde, yukarıda yazdığımız gibi çok açık bir şekilde belirttiler. Bu istem el altından gizlice arabulucular aramaya yolu kapatır. Hele Turhan Esener gibi, 12 Eylül faşizminin Çalışma Bakanı'na, sendikalar ve toplu sözleşme kanunlarının baş mimarına sımsıkı kapatır.

Ama ne gam! Menşeviklerin gözleri uzlaşmadan başka birşey görmediğinden olsa gerek, Otomobil-İş Genel Başkanı İlhan Dalkılıç yoluyla el altından Turhan Esener'i bulup aracı koydular. Kendisine rica edip bu işi bakanla ve işverenle halletmesini söylediler. Bu tabanı hiçe saymak değil de nedir? İşveren dünyasında ticaretin gizliliğinin parçası olmak değil de nedir? Ve bu 12 Eylül sonrası pek tutulduklan Kemalist cunta arayışının yeni bir belirtisi değil de nedir?

Menşeviklerin bir başka iflas eden taktikleri de dükkancı, sekter anlayışları oldu. Bu anlayışları sonucu dayanışma örgütlemedikleri gibi, grev bitiminde sendika şubesine gelen dayanışma fonlarının bir bölümünün ve gıda maddelerinin Derby işçilerine aktarılmasına karşı çıktılar. Gerekçe de bağımsız Laspetkim-İş'in Türk-İş'e bağlı Petrol-İş'e rakip sendika olmasıymış.

Bir kez Derby işçisi ile Laspetkim-İş'i bir görmemek gerek. Kuşkusuz doğru olan Laspetkim-İş'in bugün derhal Türk-İş'e katılmasıdır. Ama bu nasıl olacak? Tabandaki işçileri cezalandırarak mı, yoksa onlara her türlü dayanışmayı göstererek, Türk-İş'e girilerek, daha yaygın bir dayanışma gerekliliğinin bugün bir zorunluluk haline geldiğine onları ikna ederek mi? Ayrıca Laspetkim-İş için olanlar Otomobil-İş için geçerli değil mi? O da Türk-İş'in dışında bağımsız değil mi?

Geliştirilmesi gereken noktalar

Netaş grevinin yukarıda saydığımız başarılı yanlarının yanında eksik yanları da oldu. En başta dayanışma örgütlemeye tabandan büyük bir katılma isteği olmasına rağmen, bu istek karşılanmadı. İşçilerin hemen hemen tamamı bir profesyonel dayanışma kampanyası örgütleyicisi gibi çalışmaya hazırdı. Ancak o kadar çok kişiyi kucaklayacak kadar çok kadro yoktu.

İkincisi, grevin gün be gün gelişimini gerek işçilere, gerekse ilerici kamuoyuna en hızlı bir biçimde ulaştıracak bir grev yayını yoktu. Bunun eksikliği her düzeyde hissedildi.

Üçüncüsü, genel merkezin uzlaşmacı tavırları yeterince sergilenmedi. Her ne kadar tabandan gelen militan basınç bu uzlaşmacılığı dengelediyse de, sonuçta onun grevde çeşitli zaaflar yaratmasını önleyemedi.

Yapılan toplu sözleşme başarı mıdır?

Bugün bilimsel saptamalar ülkemizde asgari ücretin en az net 200 bin lira olması gerektiğini gösteriyor. 1987 yılı enflasyon tahminleri de yüzde 43 ile yüzde 50 arasında. Bu durumda alınan yüzde 40,5 zam, bırakalım geçen altı yıldaki gerçek ücretlerdeki yarı yarıya düşüşü kapatmayı, bu yılki enflasyon tahminlerini bile tutmuyor.

Üstelik asgari ücretin net 200 bin lira olmasının gerektiği bir ülkede, yüksek düzeyde kalifiye olan işçilerin 90 bin lira ücretten 126 bin liraya sıçramalarını başarı olarak değerlendirmek insanın kendi kendini kandırması olur.

Dikkat edilirse olması gereken dedik, olabilen değil. Bugün olabilen ise olması gerekenin çok gerisindedir. Bunda en önemli neden işçi hareketindeki dağınıklık, örgütsüzlük ve sendikal birliğin olmayışıdır. İşçi hareketi bu durumdan dersler çıkarmalı, olabileni olması gerekenle çalıştırmak için var olan zaafları aşmanın yollarını bulmalıdır.

Bu konuda düşülebilecek en büyük yanılgı "Netaş işçileri üç aydan fazla grev yaptılar, gene de ancak yüzde 40,5 aldılar. Öyleyse biz yüzde 35'i kabul edelim" anlayışıdır. Netaş grevi toplu sözleşmelere bir üst sınır değil, alt sınır koymuştur. Yükselen sınıf savaşımı da bunun bir alt sınır olmasını, bundan sonraki grevlerde bu sınırın ilerletilmesini zorunlu kılmaktadır.

Yalnızca toplu sözleşmenin bu eksiklerine bakarak grev başarısız demek çok yanlıştır. Yukarıda da yazdığımız gibi grev, siyasal alandaki etkisiyle, işçi sınıfının bilincine, savaşım geleneğine yaptığı katkıyla çok başarılıdır, üstün başarılıdır. Ve bu başarı, sendika demek işçi demek anlayışının, bu anlayışla sendikaya sahip çıkan işçilerin başarısıdır.

Bugün ne yapmalı?

Netaş işçisinde biriken deneyimi yaymak, sınıfa maletmek için, halen sürmekte olan grevlerle dayanışma eylemlerine yönelmek gerekir. Bunun için yaratıcı örgütlenme biçimleri bulunmalıdır.

Netaş'ın konumu İstanbul'un işçi kuşağının savaşkan bir köşesi, adını 1 Mayıs 1977'den alan, 1 Mayıs Mahallesi'nin dibindeydi. Yılların birikiminin billurlaşması söz konusuydu. İşçiler güçlü girdikleri bir savaştan daha da bilenerek, bilinçlenerek, güçlenerek çıktılar. Netaş grevinin başarısı işte bu noktada ve sınıf savaşını yükseltmesinde, ülkenin siyasal yapılanmasını derinden sarsmasında yatmaktadır.

Sonuç

Özet olarak Netaş grevi dev işçi alternatifinin tabandan emin ve hızlı adımlarla geliştiğini gösterdi. İşçi sınıfının aktif bir biçimde demokrasi kavgasında saf tuttuğunu kanıtladı. Bundan sonra başlayacak grevler artık Netaş grevinin kazanımları üzerinde yükselecek ve onları geliştirmeye çalışacaktır.

Burjuva, küçük burjuva sosyalistlerinin düşüncelerinde özünde illegal olan hiçbir yön yoktur.

"Legal"ciler gerçekten de herşeyleriyle legaldirler

Mercan Köklü

Burjuvazinin, yaklaşan devrimci dalgayı engelleyebilmek, yolundan saptırarak burjuva kanallara akıtmak için çeşit çeşit çabası var. Bunlardan biri de, burjuva, küçük burjuva sosyalistlerinin yaydıkları legalizmdir.

Perinçek'ten saçılanlar

Legal "sol" parti çalışmaları, program ve tüzük hazırlama aşamasına yaklaştı. Legal "sol" particiler çalışmalarının her aşamasında, işçi sınıfının illegal örgütlenme anlayışına saldırdılar. Örneğin bu guruptan Doğu Perinçek, emekçi yığınlarla birleşmenin posta kutusuna atılan "küçük kağıt"larla(!) olmayacağını, Türkiye'nin bu aşamaları geride bıraktığını söylüyor, ardından yasal parti yolunu çıkar yol olarak ileri sürüyordu. (*Saçak*, Haziran 1986, s.16)

Perinçek'in illegal örgütlenmeyi savunması zaten beklenmezdi. Onun ne işçi sınıfı gibi, ne de ülkeyi devrime ve sosyalizme götürme gibi bir sorunu vardır. Perinçek'e göre Türkiye kapitalizm mi, sosyalizm mi diye bir yol ayrımında değildir. Türkiye burjuvazisinin "ilerletilmesi", ona "olumlu", "iyi" yönde yardımcı olunması yeterlidir. Bunu programatik görüş haline getirmek için de uğraşıyor.

Kemalizme sahip çıkan Perinçek geçenlerde *2000'e Doğru* dergisinde aynen şöyle diyor:

"İktidar ve muhalefet sözcüleri, Türkiye'nin bulunduğu bölgede bir koçbaşı misyonu yüklenmesine karşı ortak bir tavrı paylaşıyorlar... Bugün ülkemizin geleceği üzerinde söz söylemek durumunda olan parlamenter güçler arasında böyle önemli bir anlayış birliği görülüyor. Ordunun da dış müdahaleler konusunda isteksiz olması, uzlaşmayı tamamlıyor."

Perinçek, finans-kapitalin devletin egemen olduğu, ekonominin devlet tekelci kapitalizmiyle emperyalist *aşamaya* büyüdüğü, bunun sonucu olarak da yayılmacılık, militarizm, ilhakçılık yönünde karşı konulmaz bir nesnel eğilimin geliştiği Türkiye'de burjuvaziyi aklamaya çalışıyor. Bu eğilimin çok iyi farkında olduğu için de, olacak olanlardan Türk ordusunun değil, Türkiye'nin "kendi sınırları dışındaki" güçlerin sorumlu tutulacağını daha şimdiden söylüyor. Perinçek'in görüşleri, burjuvazi açısından hiçbir illegal yönü *olmayan* bir sosyal emperyalistin, düşük kalibreli bir Kautskicinin görüşleridir. Perinçek bu pespaye görüşlerini neden posta kutularından gizli atsın? Burjuvazi, onun gibilerin, işçi sınıfının devrim ve sosyalizm kavgasına karşı bir beşinci kol legal parti kurmasına niye karşı çıksın?

Aybar ve *Zemin* de aynı yolun yolcusu

Tam Türkiye Kürdistanı'nda sömürge savaşı alevlenirken, Aybar'ın 1967 doğu mitinglerini gündeme getirmesi, o zamanki görüşlerini bugün de savunduğunu hatırlatması bunu bir kez daha gösterdi.

Aybar, 15-21 Şubat 1987 tarihli *Yeni Gündem*'de, anayasanın "Türkiye devleti ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütündür" şeklinde yazılan 3. maddesini nasıl savunduğunu anlattıktan sonra, ben bunları savunurum diyor. Aybar'ın, zamanında burjuvazi için bile garip olmayan, Kürt halkına ayrılma hakkı dahil kendi yazgısını kendisinin belirleme hakkına *karşı çıkışının* illegal olan ne yönü var? Partisini, burjuvazinin alkışları arasında kurar. Sonra gider, kendisi için hazırlanmış görevleri yerine getirmeye çabalar.

Özleriyle, herşeyleriyle legal olan Aybarcılar, *Zemin*'ciler de, legalizmi yükseltebilmek için, *Saçak*'çıların yaptığı gibi, şiddetle illegal örgütlenme ve savaşım anlayışına saldırıyorlar.

Uğur Cankoçak, yer yer gülünç konumlardan burjuvazinin ne denli güçlü olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Onbin kilometre yüksekten uçan uçakların kişinin hangi gazeteyi okuduğunu belirlediğinden, üç kilometre öteden evde konuşulanların dinlendiğinden dem vurarak, illegal örgütlenme çağ dışıdır, burjuvazi bildiğiniz gibi değil çok güçlüdür demeye getiriyor. (*Zemin*, Aralık 1986)

Legalizm, burjuvazinin güçlülüğüne(!) inanç, sosyalizmin kurulmasına ve işçi sınıfının devrimci davasına inançsızlık, Uğur Cankoçak'ta o denli güçlü ki, sosyalistlerin *dünyanın herhangi bir yerinde* iktidara gelebileceği yollar arasında, dışarıdan işgali, ulusal kurtuluş savaşında öncülük yoluyla erki ele geçirmeyi ve burjuva demokrasisi *içinde*, kurallara sadık kalarak seçimle işbaşına gelmeyi görüyor. (*agy*)

Cankoçak, hayatın gösterdiği yolu, devrimi ise *görmüyor*, önermiyor, aklına bile getirmiyor.

Görüldüğü gibi bu kesimin düşüncelerinde de, *özünde illegal* olan hiçbir yön *yok*. Onların kurduk, kuruyoruz diye yırtındıkları partinin büyük bir "yiğitlik" gibi sunulmasının ardında, işçi sınıfının düşüncesini, doğru sınıf çizgisinden uzaklaştırmak çabası yatıyor. Burjuvazinin devrim ve sosyalizm düşüncesini önlemede kendilerine biçtiği rolü başka nasıl yerine getirebilirler ki?

Kanbersiz düğün olmaz

Legal sosyalistlerin, illegal örgütlenme anlayışına karşı açtıkları haçlı seferinde resmiler olmazsa olmuyor.

Onlar, devreye bir başka kanaldan, burjuvaziyle, tekelci burjuvazinin DYP'siyle bile işbirliği yolunda giriyorlar. İşçi sınıfının burjuva sınıfını karşısına alan ve devleti devirmeyi hedefleyen budanmamış komünist düşüncesini uyuz "ulusal demokrasi" programlarıyla sulandırmaya, içeriğiyle legalize etmeye çabalıyorlar. "Sosyalistlerin sosyalist partisi", "sosyalistlerin sosyalist olmayan blok partisi" vb. yollar tutmazsa, resmiler "legalize" edilme yoluyla sahnede yerlerini almaya hazırlanıyorlar.

Burjuvazinin beşinci kola biçtiği görevler çoktur. Resmilerin bu anlamda aldıkları son görev de, Ege'de "Türk hakları"nın savunusudur. Haydar Kutlu'nun Atina'da "Ege Türkiye'ye kapatılamaz" yollu demeçler vermesinin anlamı budur. Burjuvazinin emperyalizm aşamasında kıvrandığı bir ortamda resmilere ancak böylesi sosyal-emperyalist fikirler yakışır.

Resmilerin neresinden bakarsanız bakın, düşüncelerinde, artık bir eklenti gibi kalmış "komünist" sözcüğü dışında illegal bir yön bulamazsınız. Resmi ideolojinin *özü* legaldir. Resmi TKP'de, TİP'de işçi sınıfının illegal örgütlenmesine, devrim ve sosyalizm hedefine yönelmesine inanan kadrolar vardır ama bu partilerin resmi varlığı için devrim, olsa olsa, gelecek yüzyıla ait uzak bir düşüncedir. Böyle bir anlayışın da burjuvazi açısından illegal bir tarafı zaten yoktur.

Komünistler illegalite fetişizmi mi yapıyor?

Komünistler cetvel ve gönyeyle çizdikleri kalıplarla yola çıkmazlar. Hayatı izlerler. Örgütlenme konusunda da yaptıkları budur. "Nasıl bir örgütlenme?" sorusunun yanıtı, *asıl olarak*, "nasıl bir toplumda, hangi koşullar altında, hangi hedefler için hangi savaş araçlarıyla?" sorularının yanıtıyla belirlenir. Komünistler buna göre yollarını çizerler.

Biz de öyle yapıyoruz. Önce hangi amaç, hangi hedef için yola çıktığımızı ilan ediyoruz: Biz Türkiye'de devrim yapmak, yeni bir düzen kurmak istiyoruz!

Hedefimiz bu, ama devrim, çocuk oyuncağı değil. Dünyanın en otoriter işi. Karşımızda da, ordusu, polisi, mahkemeleri, gizli servisleriyle en merkezi biçimde örgütlenmiş düşman bir sınıf var. Düşmana, en az düşman kadar, hatta ondan daha iyi örgütlenmiş bir örgütle saldırmak gerekir.

Batının ılık demokrasi koşullarında bile burjuvazinin şiddetli tepkisini toplayan devrim düşüncesine ve eylemine karşı Türkiye burjuvazisi her koldan var gücüyle örgütlenme çabasındadır. Türkiye gibi zayıf halka bir ülkede, ekonomik-toplumsal bunalım içinde çırpınan burjuvazi için, *devrim düşüncesi* tüyler ürpertici derecede *illegaldir*. Bu, bize, işçi sınıfına, komünistlere burjuvazinin getirdiği bir *koşul*dur. Komünistlerin hem teoride hem de pratikte yaptığı, burjuvazinin bu silahını, güçlü ve merkezi illegal örgütlenme biçiminde ona karşı öldürücü bir silah haline getirmek olmuştur. Yoksa, komünistler için "illegalite" bir fetiş değildir. Durum böyleyken onu bir oyuncak, bir fetiş gibi gösterip küçümsemeye çalışan legalistler ancak hainler olabilir.

TKP-*İşçinin Sesi, illegal ve özgürdür.* Bu, legal olanaklardan yararlanmanın reddi değildir. Tam tersine, illegal ve özgür partimiz, bütün legal olanaklardan yararlanmak ve toplumun her yanında, bütün dokularında örgütlenmek için çaba harcıyor. İllegal ideolojimizi, illegal çalışmayı örtülemede ve örgütlemede legal olanaklardan yararlanarak, başarıyla işçi sınıfının en ileri kesimlerine ulaştırıyor. Savaşım içinde örgütleniyor. Hücrelerini fabrikaların, sendikaların, legal yığın örgütlerinin içine yerleştiriyor. Bu olmadan legal olanaklardan yararlanılmaz, onların zavallı bir eklentisi olunur. Zaten pratik bunu göstermektedir.

TKP — *İşçinin Sesi*, illegal örgütlülüğüyle, küçük kağıt parçalarıyla işçi sınıfına az çok bir yarar sağlarken, legalistler legal örgütleriyle, büyük kağıt parçalarıyla ancak zehir saçabiliyorlar.

Komünistler cetvel ve gönyeyle çizdikleri kalıplarla yola çıkmazlar. Hayatı izlerler. Örgütlenme konusunda da yaptıkları budur. "Nasıl bir örgütlenme?" sorusunun yanıtı, *asıl olarak*, "nasıl bir toplumda, hangi koşullar altında, hangi hedefler için hangi savaş araçlarıyla?" sorularının yanıtıyla belirlenir. Komünistler buna göre yollarını çizerler.

Burjuva ideolojisi, işçi sınıfına yaşamın her alanında zehir saçarken, illegal ve özgür partimiz savaşım içinde örgütleniyor.

Brezilya burjuvazisi, dış borç faizlerini ödemeyi durdurdu.

Brezilya'da "adil yağma" kavgası

Âyla Antepli

Latin Amerika'nın en büyük ekonomisine sahip olan Brezilya'nın devlet başkanı Sarney, 20 Şubat'ta bir açıklama yaparak, ülkesinin, yabancı bankalara olan orta ve uzun vadeli kredi faizlerinin ödenmesini süresiz olarak dondurduğunu söyledi.

Bu karar, Batılı finans çevrelerinde ilgiyle karşılandı. Ama, şimdiye kadar, bir paniğe yol açmadı. Basında, kararın uluslararası bankacılık ve finans sisteminde bir çöküntü yaratacağı yolunda kötümser tahminlere de rastlanmıyor. Oysa, bu tür bir çöküntü, borç krizinin doruğa ulaştığı 1982-1985 döneminde sık rastlanan bir konuydu.

Neden sakin karşılandı?

Brezilya'nın dış borç faizlerini ödemeyi dondurma tutumunun Batı finans çevresinde "dikkatli bir sükunet havası" içinde değerlendirilmesinin çeşitli nedenleri vardır.

Bu nedenlerin başında, hem devlet başkanı Sarney'in hem de maliye bakanı Dilson Funaro'nun, Brezilya'nın borcuna sadık olduğunu söylemeleri, tutumlarının bir reddetme ya da taahhüdünü yerine getirmeme olmadığını, faiz ödemelerinin dondurulmasının bir "meydan okuma"dan çok, "savunma" anlamına geldiğini belirtmeleri geliyor.

Buna paralel olarak, Batılı finans kuruluşlarının sözcüleri de yaptıkları açıklamalarda, Brezilya hükümetinin tutumunun "bir taktik", "halli mümkün geçici bir pürüz", "pazarlıkta elini güçlendirme" çabası olduğu yorumunu yaptılar.

Onlara göre, Brezilya'nın son tutumu, ülkenin, Meksika'nın geçen kasım ayında elde ettiği türden tavizleri koparabilme çabasına bağlanıyor. Geçmişte büyük bir borç kriziyle karşı karşıya gelen Meksika, uluslararası finans kuruluşlarıyla yaptığı görüşmelerin sonunda, benzeri görülmemiş tavizler elde etmişti. Bu tavizlerin başlıcaları, Meksika'nın borçlarını geri ödeme süresinin 20 yıllık bir döneme yayılması, faiz haddinin düşürülmesi ve daha da önemlisi, gelecekte alınacak borçların Meksika'nın ekonomik büyümesine ve dış satım gelirlerine bağımlı kılınıyor olmasıydı.

Yani, eğer ekonomik büyüme yavaşlar ve dış satım gelirleri azalırsa, bu durumun üstesinden gelmesi için Meksika'ya ek borç verilebilecekti. Bu gelişmenin arkasında, bu sınır komşusunun ekonomik çöküşünden ya da büyük bir istikrarsızlığa sürüklenmesinden ciddi olarak etkilenebilecek olan ABD'nin uluslararası para kuruluşlarına yaptığı baskının olduğu iyi biliniyor.

Brezilya hükümeti, şimdi, benzeri tavizleri, özellikle faiz haddinin düşürülmesi tavizini koparmaya çalışıyor.

Batılı finans kuruluşlarının olan bitene görece sakin tepki göstermesinin bir diğer nedeni de, ülkelerin toplu direniş göstermesine yarayacak bir "borçlular kulübü ya da gurubu" örgütlenmesi yönünde bir tehlikenin bugün var olmayışıdır. Birkaç yıl önce, böyle bir direniş söz konusuydu. O zaman, Latin Amerika'nın borçlu ülkeleri, kendileriyle teke tek değil de bölge temelinde görüşmeler yapması için bankalara ve IMF'ye (Uluslararası Para Fonu) baskıda bulunuyorlardı.

Bugün, bütün bu öneri ve girişimler ortadan kalkmış, bankalar ve IMF istediğini elde etmiş, Latin Amerika'nın belli başlı borçlu ülkeleri şu ya da bu şekilde bir borç ödeme anlaşması imzalamış ya da imzalamak üzeredirler. Bu açıdan bakıldığında, Brezilya'nın şimdilik, görece yalnız kaldığı söylenebilir.

Brezilya'nın dış borç faizlerini ödemeyi süresiz ertelediği haberini veren Batı basın organlarının bazıları, bu tutumun, yabancı bankalardan çok, ülke içinde devlet başkanı Sarney'e karşı yükselen muhalefeti hedef aldığını yazdı. Yeni anayasaya uygun olarak 1 Şubat 1987'de göreve başlayan yeni parlamentoda, Sarney'in yetki ve görev süresinin kısıtlanması yönünde güçlü bir muhalefet hareketi oluşmuştur.

Gerçekten, Sarney, son aylarda, kendi partisi olan, iktidardaki Brezilya Demokratik Hareket Partisi (PMDB) içinde bile önemli ölçüde prestij ve destek yitirdi. PMDB, parlamento ve toplumda gelişen muhalefetin kaynağı hükümetin ekonomik politikasıdır.

Bu politika (ki Crusado planı olarak adlandırılıyor) uyarınca, 1986 Şubat'ından itibaren ülkede yeni bir para birimi kabul edildi, fiyatlar donduruldu ve ücretlerde önemli ölçüde artış sağlandı. Bunun sonucunda, bir yandan enflasyon hızla düşerken, ekonomik büyüme 1986 yılında yüzde 11'e ulaştı.

Ancak, fiyatların dondurulması kararı, iktidar partisinin yapılan parlamento ve eyalet seçimlerinde büyük başarı kazandığı kasım ayına kadar uygulandı. Seçimlerin hemen ertesinde hükümet, akaryakıt, elektrik ve otomobil fiyatlarına yüzde 50 ile yüzde 100 arasında zam yaptı. Daha sonra da, geçtiğimiz şubat ayı içinde, bazı gıda maddeleri hariç, tüm fiyatlar üzerinde denetimi kaldırdı. Şimdi fiyat artışları yılda yüzde 545 gibi çılgınca bir hızla yükseliyor. Brezilya tarihinde görülmedik ölçüde yüksek olan bu enflasyon artışı nedeniyle, grevler ve protesto gösterileri yaygınlaşıyor.

Hükümet ise, ücret artışlarını düşük düzeylerde tutabilmek için sendikalarla bir "toplumsal sözleşme" hazırlama derdindedir. Görünen o ki, faiz borçlarının ödenmesinin ertelenmesi ve yabancı bankalarla potansiyel bir çatışmanın yaratılması kararı, en azından kısmen, hükümetin bir dış düşman yaratma ve bu düşmana karşı belli bir yığınsal taban elde ederek, "toplumsal sözleşme"yi uygulama düşüncesinden kaynaklanıyor.

Yine de, dış borç faizleriyle ilgili tutumun iç politik ihtiyaçlarından etkileniyor olması, sorunun derin ekonomik nedenlerinin varlığını dıştalamıyor.

Brezilya'daki burjuva hükümet, ülkenin dış borç sorununu iç politikada dar politik amaçları için kullanırken, aynı zamanda, kendisinin temsil ettiği ekonomik çıkmaza da bir türlü çözüm getirmeye çalışıyor. Brezilya'nın içinde bulunduğu bu ekonomik darboğaz ve borç krizinin vardığı bu yeni aşama, bir bütün olarak borç krizi açısından çok önemlidir.

Zayıf halkaların zayıf halkası: Borç krizi

Birinci olarak, Brezilya, "Üçüncü Dünya"nın en yüksek miktarda dış borcu olan ülkesidir. Yalnızca bu bile, Brezilya ile uluslararası finans kuruluşları arasında ortaya çıkan çatışmanın varacağı yerin, diğer borçlu ülkeleri, özellikle Latin Amerika'nın borçlu ülkelerini yakından ilgilendirmesine yetiyor.

Eğer Brezilya, Meksika'da elde ettiği tavizlerin hemen ardından önemli tavizler koparabilirse, bu şimdi sürmekte olan ya da gelecekte yapılabilecek dış borç görüşmelerinin sonucunu etkileyecektir. Bu, Batılı finans kuruluşlarının bugüne dek izledikleri, borçlu devletlerin hareket serbestisini kısıtlayan, onlara ancak ayakta kalabilecek ve borç faizlerini ödeyebilecek ölçüde kredi vermeyi hedefleyen "bunalım işletmeciliği" politikasının sonunun geldiğine işaret edecektir.

Brezilya, bu politikanın, hem borç veren hem de borçlanan ülkeler açısından temsil ettiği çıkmaz sokağın en güzel örneğidir. Çünkü Brezilya, 1982'den bu yana, borç taksitlerini ödeme yeteneği en iyi olan ülkedir. Yakın zamana kadar, Brezilya'nın gayri safi milli hasılası yılda tahminen yüzde 8-11 oranında artış gösteriyordu. Ülkenin dikkate değer bir dış ticaret fazlası oluşmuştu ve (ödenen dış borç miktarının dış satım gelirlerine yüzdesi olarak) dış borç karşılama oranı azalıyordu.

Ancak, geçen yıl, ülkenin dış ticaret fazlası, dünyada ekonomik büyüme oranının 1984'ten 1986'ya düşüş göstermesi ve meta fiyatlarının 1986 yılında yüzde 17'ye varan ölçülerde düşmesi nedeniyle, hızla azaldı.

Diğer bir deyişle, dış borç ödemelerini gerçekleştirmeye imkan verecek ölçüde elverişli bir konumda bulunmanın üstünlükleri, birkaç ay gibi kısa bir zamanda eridi gitti. Böylece ödemesi planlanan borçların yatırılması olanaksız hale geldi ve bu, ülkeyi, borç krizinin üstesinden gelmek için günümüze kadar uygulanan politikalarla çatışma içine soktu.

Batılı bankaların ve bir bütün olarak uluslararası kapitalist finans sisteminin sorunu, her zaman, borçlu ülkelerin, ekonomik büyüme ve dış ticaret fazlaları yoluyla para kazancı sağlamadıkları sürece, aldıkları dış borcu ödeyememeleri oldu. Borç krizinin halledilmesi için bugüne kadar izlenen yol buna olanak tanımıyor.

Meksika'yla varılan anlaşma bu çerçevenin dışına çıkma yolunda atılan ilk adım, ABD Hazine Bakanı'nın bundan iki yıl önce önerdiği "Baker Planı" doğrultusunda ilk gerçek girişimdir. Brezilya hükümetinin yaptığı, uluslararası bankaları bu yönde yeni bir adım daha atmaya zorlamak, böylece, Sarney'in kendi sözleriyle, "ulusal kalkınmadan taviz vermeden" borçların ödenmesini sağlama bağlamaktır. Bu uygulamanın sonuçlarının iyice ortaya çıkması aylar alacaktır.

Neyin "uluslararası yeni ekonomik düzen"i?

Bu arada, bütün bunların, dünya burjuvazisinin iki kesimi arasında süregiden mücadelenin yalnızca bir parçası olduğunu belirtmek gerekir. Birbiriyle mücadele içinde olan taraflardan biri, güçlü bankalar ve uluslararası finans kuruluşlarınca temsil edilen zengin emperyalist burjuvazi, diğeri ise, az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerin "yoksul" ve "ulusal" burjuvazileridir. Kavganın konusu, ikinci gurubun dünya kapitalist-emperyalist sisteminde hangi konumu işgal edeceğidir. Marks'ın söylediği gibi, borç verenler ile borçlular arasındaki kavga, aynı sınıfın kesimlerinin "sınıfın ortak sermayesi" üzerine sürdürdükleri bir kavgadır.

Aynı kavganın bir başka yönü de, yabancı (Batılı) sermayenin az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelere yatırılmasının koşulları üzerine kopmaktadır. "Yatırım için GATT" yönünde (GATT, Gümrükler ve Ticaret Genel Anlaşması'dır) güçlü bir hareket oluşmaktadır. Bu hareketin amacı doğrudan yabancı sermaye yatırımları için evrensel geçerliliğe sahip kurallar koymaktır. Bu kurallar, doğrudan yabancı sermaye yatırımını, yabancı sermayeye "ulusal" gerekçelerle karşı çıkan yerel burjuvaziler için "kabul edilebilir" yapacak ve yatırımcılara güvenceler getirecektir.

Yani, dünya burjuvazisinin her iki kesiminin en "aydınlanmış" ve "ileri" unsurları, ekonomik çöküntülerin, uluslararası ticaret ve finans sisteminde meydana gelebilecek yıkımların ve halk devriminin taşıdığı tehlikelerin çok iyi farkındadırlar. Bu nedenle de, dünya işçi sınıfını, her burjuvaziye kendi bölgesinde öncelikli haklar tanıyarak, hep birlikte sömürmelerini düzenleyecek mekanizmalar ve "adil" kurallar arayışı içindedirler. Onlar, en azından bütün belli başlı güçlerin çıkarlarını sağlama bağlayacak, çöküntü ve devrimin önünü kesecek bir "yeni uluslararası ekonomik düzen" arıyorlar. (Böyle bir arayış içinde olduklarını söylemek aradıklarını bulacaklar anlamına gelmez.)

Bu çerçevede değerlendirildiği zaman, görülür ki, Brezilya hükümetinin dış borç faizlerinin ödenmesini dondurma kararı, Brezilya burjuvazisinin kendine düşen "adil payı" garantiye alma manevrasından başka birşey değildir.

O zaman, bir kez daha sormamızda yarar olan bir soru vardır: Özellikle geçen yıl yapılan SBKP 27. Kongresi'nden bu yana yinelenen, kapitalizmin "adil ve haktanır bir temelde işbirliği" doğrultusunu seçmesi yolundaki Sovyet ricalarının ardında yatan şey nedir, bu ricalar ne gibi bir değer taşıyor?

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Türkiye'deki gelişmeler, gazetemizde güncel konulara daha fazla yer ayırmamızı gerektiriyor. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için, tarihimizin birçok yönüne ışık tutmuş olan *Parti Tarihi*'nin yayınına bu sayımızdan itibaren son veriyoruz. Okurlarımıza duyururuz.

Ağır sorumluluk altında, güvencesiz ve düşük ücretle çalıştırılan İETT işçileri eyleme geçtiler.

Onlar da yavaş giderek savaşıma hız verdiler

İstanbul'da İETT'de çalışan 3500 şoför eyleme geçti. Grev yasağı olduğu için işçiler, İETT'nin *Otobüs Şoförleri İdare ve Teknik Şartnamesi*'ni harfi harfine uygulayarak seslerini duyurdular. Ve İstanbul emekçilerinden geniş destek aldılar.

Belediye-İş'le İETT arasında, 8500 kadar işçiyi kapsayan toplu sözleşme görüşmeleri, İETT'nin akıl almaz koşulları ve %10 "zam" önerisi karşısında çıkmaza girdi. Bunun üzerine otobüs şoförleri, Şartname'yi uygulamaya geçerek 30 kilometreden fazla hız yapmamaya başladılar.

İETT şoförleri günde aralıksız 7.5 saat çalışıp, ayda ortalama net 75 bin lira kazanıyorlar. İstanbul trafiğinde, düzgün bakım görmeyen, buna rağmen tıka basa dolu otobüslerle her açıdan çok fazla yıpranıyorlar. Günde 5 ölüm ve yaralamayla sonuçlanan kaza oluyor. İETT bir de utanmadan otobüsleri sigorta ettirmeyip kaza olursa masrafı şoföre ödetiyor. Öte yandan en az yüzde 40-50 enflasyon var. Böyleyken önerilen ücret zammı yüzde 10!

İETT 1984'te zarar etmiş. 1985'te 550 yeni otobüs almış. Bunların 380'ini hizmete sokmuş. Kâra geçmiş mi geçmemiş mi bilmiyoruz ama, ya kâra geçmek, ya kârını arttırmak için işçileri akıl almaz koşullarda çalışmaya zorluyor.

Gerçekte işletmenin kârı-zararı işçileri hiç mi hiç ilgilendirmez. Nasıl ki 550 otobüsü İETT'ye satan MAN firması fiyatları İETT'nin durumundan bağımsız olarak saptıyorsa, işçi sınıfı da işgücünü satıyor. Onun bakacağı işgücünün karşılığıdır. Ve İstanbul trafiğinde, o bakımsız otobüslerle gün geçirmek oldukça yüksek bir karşılık gerektirir. İşçilere yüzde 200 zam bile azdır! Sendika ise yalnızca yüzde 120 zam istiyor.

Trafik cezası ve emniyete götürme tehdidi, Dalan'ın yalanları sökmedi.

Direnişçi İETT işçileri "aç kurt duvarı yermiş", diyerek Dalan'ı susturdular.

İşçiler bu denli haklı oldukları ve üstelik yasalara ters düşmeyip, tam tersine Sartname'yi uyguladıkları halde, trafik ekipleri şoförlerin üzerlerine salındı. Ekipler ceza kestiler. Bu yetmeyince her trafik arabasına en az 2 İETT şoförünü Güvenlik Şubesi'ne götürme emri verildi. Bazısı şoför, bazısı İETT Şoförleri Trafik Kazalarını Önleme, Eğitim ve Yardımlaşma Derneği yöneticisi toplam 15 işçi Şube'ye götürüldü.

Bu arada İETT, Şartname'nin ilgili bazı maddelerinin Trafik Yasası'yla çeliştiğini, bu nedenle bu maddeleri iptal ettiğini açıkladı. Eğer çelişiyorduysa, neden bugüne kadar değiştirilmedi? Neden 1985'teki yeni basımı da aynı kaldı? Öte yandan, sözlü açıklamalara işçiler neden inansınlar? İnanmadılar ve Şartname'yi uygulama eylemi sürdü.

Bunun üzerine Dalan Şişli Otobüs Garajına ani bir ziyaret yaptı. Kendini tüm İstanbul'un babası ilan etti. Ama ANAP'ın uzun bir süredir uyguladığı bu "babalık" taktiği çoktan iflas ettiğinden, Dalan'ın "babalığı" da sökmedi.

İşçiler Dalan'ı sıkıştırdılar. "5 liraya aldığımız peyniri 2200 liraya alıyoruz", "aç kurt duvarı da yermiş", "enflasyon yok emisyon var" diye dik dik konuştular. Dalan söyleneni duyamayıp "bağır" diye emir verince işçiler "beslenme eksikliği yüzünden ses çıkmaz" dediler, emri Dalan'ın ağzına tıktılar. "Koca devlet bu otobüslere sigorta yapamıyor mu" diye sordular.

Dalan çeşitli vaatlerle ayrıldı. Vaatlerinden biri de "iyi bir sözleşme'ydi. Şimdi Dalan'ın "iyi"den, yüzde 40 mı, yüzde 50 mi anladığı, Dalan'ın "iyi" anlayışının işçiler için gerçekte kötü olduğu bir kez daha sergilenecek. Şoför arkadaşlar buna karşı kuşkusuz yine yaratıcı bir eylem biçimi bulurlar!

Devrim korkusu içindeki burjuvazi işçi sınıfına karşı psikolojik savaş yürütüyor ama:

Koca işçi sınıfını ner ye gizleyec kl r?

Karşısında heyüla gibi bir işçi sınıfı dikili duran burjuvazi her yolu deneyerek işçi sınıfını örtbas etmeye, gizlemeye, işçi sınıfının işçi olmadığını ilan etmeye ve onu bölmeye çabalıyor. Ama nafile! Dev işçi alternatifi yaklaşıyor!

Kapitalizm geliştikçe kendi mezar kazıcısını da geliştiriyor. Ve işin hoş tarafı, bir burjuva çok sayıda işçiyi sömürdüğü için, giderek işçi sınıfı toplumda daha büyük bir ağırlık kazanmaya başlıyor. Toplumda sınıfların varlığının, zıt çıkarların, apayrı değer yargılarının, "biz" ve "onlar" diye açıkça yansıdığı bir düzey geliyor.

Lenin, *Emperyalizm* kitabında emperyalistleşmenin toplumsal-siyasal etkenlerinden, nedenlerinden sözediyor. Yukarıda sözünü ettiğimiz gelişme düzeyi işte bu etkenlerin temelini oluşturmaktadır. "İç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın" mantığının altında yatmaktadır.

Bugünkü emperyalist ülkeler, bu gelişme düzeyinin yarattığı "sorunların" üstesinden emperyalisteşerek gelmişler. Emperyalistleşip kırıntı dağıtarak toplumda geçici bir uzlaşma sağlayabilmişler.

Türkiye de bu gelişme düzeyine geldi. Ama bizim zavallı burjuvazi bir türlü emperyalistleşemiyor, "sorunlarını" bu yoldan hafifletemiyor. Karşısında heyüla gibi bir işçi sınıfı dikiliyor ve dev işçi alternatifi her geçen gün güçleniyor. Bu durumda burjuvazi hem doğrudan, hem kuyrukçuları, beşinci kolları aracılığıyla, başka bir yol uygulamaya çalışıyor: İşçi sınıfını örtbas etmek, gizlemek! İşçi sınıfının işçi olmadığını ilan etmek! Böylece hem de bölmek!

Geçenlerde asgari ücretten sözederken Çalışma Bakanı Türkiye'de 3 milyon işçi var diyor. Ama yalnızca bu sözlere değil, son yıllardaki çeşitli uygulamalara bakalım, aynı çabayı görüyoruz.

İşçiler el altından memurlaştırılıyor. "Sözleşmeli personel" diye ne idüğü belirsiz bir konum türetildi. Bedelli askerlikten yararlanmak isteyip de parası olmayanlar işçilik yapıp asker sayılacaklar. Genç işçilere eskiden de çırak denirdi ama şimdi çırak, kalfa, usta diye "işçiden farklı" görünümde kategoriler yerleştirilmek isteniyor.

Bu tür uygulamaların hepsinin ayrıca özgül nedenleri vardır. Sendikalaşmayı kısıtlamak, örgütlü işçi kesimini daraltmak isteği bir nedendir. Ama aynı zamanda, işçi sınıfını örtbas etmek, sınıfı gizlemek, toplumda işçi kavramını olabildiğince küçültmek de bu uygulamaların ortak bir nedenidir. Burjuvazi işçi sınıfına karşı psikolojik savaş yürütmektedir.

Hele ki "ben yaptım oldu" anlayışının görülmedik örneklerini vermiş ANAP hükümetinin eliyle bu girişim hiç şaşırtıcı değildir. Adamlar "işçilikten çıkardım oldu" mantığıyla bu kez de işçi sınıfından kurtulmaya çabalıyorlar. Koca işçi sınıfını 3 milyon diye duyuruyorlar!

Burjuvazinin artık beşinci kolu da değil, neredeyse birinci kolu olan resmiler, her konuda olduğu gibi, bu konuda da kraldan çok kralcı kesildiler. "Ulusal" diye burjuvaziden çok bağırıyorlar. Demirel, ben demokrat değil liberalim diyor, resmiler hayır o ille de demokrattır diye tutturuyorlar. Çalışma Bakanı işçi sınıfını ancak 3 milyona küçültebilirken, Haydar Kutlu birkaç yüzbin çekirdekli birkaç milyonluk işçi sınıfından sözetme cesaretini gösterebiliyor. Bu artık kuyrukçuluk da değil uşaklıktır.

Burjuvazi ve uşakları işçi sınıfını istedikleri kadar küçültmeye çalışsınlar, hatta isterlerse yoktur diye duyursunlar. Bunlar yaklaşan işçi alternatifinin devliği altında tahtakurusu gibi ezilip gideceklerdir.

Sayfayı hazırlayan:
S. Günbudak

KANITLA!

Haydar Kutlu, son yazılarında, işçi sınıfımızı küçük ve güçsüz göstermek için elinden geleni yapıyor. Sayıları "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı"ndan söz ediyor.

Azılı gerici ANAP hükümetinin Çalışma Bakanı Taşçıoğlu ise, geçenlerde, ülkede 3 milyon işçinin olduğunu söyledi.

Taşçıoğlu'nun bile geride bıraktığı Haydar Kutlu'yu, Türkiye devrimci hareketi ve işçi sınıfı önünde, SÖYLEDİKLERİNİ KANITLAMAYA ÇAĞIRIYORUZ.